Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 21 ноябрь
ЧОРШАНБА
№ 265 (5.058).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

ТОШКЕНТ ДОРИЛФУНУНИНИНГ ТАЛАБАЛАРИ, ЎҚИТУВЧИЛАРИ, БУТУН ЖАМОАСИГА

Азиз ўртоқлар!

Тошкент давлат дорилфунуни ташкил этилганлигига 70 йил тўлиши муносабати билан бу олий илмгоҳнинг муаллим ва профессорларини, талабаларини, каттадан — кичик барча ишчи-хизматчиларини чин кўнгилдан табриклайман. Бу санани нишонлашга келган азиз меҳмонларимизни ҳам муборакбод этаман.

Владимир Ильич Ленин номи билан аталган бу илм даргоҳи Туркистондаги янгича услуб ва йўналишдаги олий ўқув юртларининг илк қалдирғочидир. У ўз фаолиятида қадимий Ўрта Осиё ва жаҳон илмининг энг табаррук анъаналарини давом эттирмоқда ва бойитмоқда.

Оилада тўнғич фарзанднинг ўрни ҳам, масъулияти ҳам ўзгача бўлади. Не бахтки, Тошкент дорилфунуни ана шундай тақдирга мушарраф.

Жумҳуриятимиздаги ўнлаб илм масканлари ва олий ўқув юртлари бевосита шу дорилфунун полапонларидир. Уларнинг аксарияти ҳозирги кунда катта нуфузга эга. Шу маънода дорилфунун тўйи юртимиздаги барча ўқув юртларининг, борингки, бутун жумҳуриятимизнинг ҳам ўзига хос байрами десак янглишмаймиз.

Ўтган йиллар давомида дорилфунунда тарбия топган мутахассислар наинки Ўзбекистон, балки бутун Ўрта Осиё ва Қозоғистон ҳамда бошқа жумҳуриятлар халқ хўжалиги, фан ва маданияти ривожига ўзининг салмоқли ҳиссасини қўшди ва қўшиб келаяпти. Кўпдан-кўп хорижий мамлакатларда ҳам бу дорилфунунда таҳсил олган дўстларимиз бор. 70 йиллик шонли сана уларнинг ҳам шодиёнасидир. Шу маънода дорилфунун дўстлик ва биродарликнинг ҳам ўзига хос масканидир.

Ҳар бир тўй-тантана кечаги кунга ҳамду санолар ўқишгина эмас, балки эртанги кун режаларини белгилаб олиш ҳам демакдир.

Тошкент дорилфунунининг талабалари, ўқитувчилари, ишчи ва хизматчилари олдида улкан, ғоят шарафли вазифалар турибди.

Жумҳуриятимиз сиёсий, иқтисодий мустақилликка дадил қадам қўяётган бир шароитда бу мустақиллик фан ва маданият ривожида, юқори малакали мутахассислар етиштиришда ҳам намоён бўлмоғи даркор. Умид қиламизки, мана шу мустақиллик пойдеворига дорилфунун аҳли ҳам тамал тошларини қўяжак.

Тошкент давлат дорилфунуни жумҳуриятимизнинг маълум маънода илм-фан, маданият ва маориф соҳасидаги навқирон бугуни ва келажагини кўрсатувчи ўзига хос ойнадир. Бу ойна доим мусаффо бўлсин.

Сизларни, азиз дўстлар ва сизлар орқали дорилфунунни битириб чиқиб, эл-юрт фаровонлиги йўлида меҳнат қилаётган барча ўртоқларни бу қутлуғ кун билан яна бир бор табриклайман, ҳаммангизга сиҳат-саломатлик, ғайрат-шижоат тилайман.

Барча яхши ниятларимиз бароридан келаверсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президенти

И. КАРИМОВ.

ЙИГИРМА ИККИ ДАВЛАТ ҚЎШМА ДЕКЛАРАЦИЯСИ

Бельгия, Болгария, Венгрия, Германия, Греция, Дания, Исландия, Испания, Италия, Канада, Люксембург, Нидерландия, Норвегия, Польша, Португалия, Руминия, Бирлашган қироллик, Америка Қўшма Штатлари, Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи, Туркия, Франция, Чехия ва Словакия Федератив Жумҳурияти давлатлари ҳамда ҳукуматларининг бошлиқлари

— Европадаги тарихий ўзгаришларни қизғин табриклаб,

— Европанинг ҳамма жойларида қитъадаги мустаҳкам хавфсизлик учун ғоят муҳим бўлган кўп фикрли демократияга, ҳуқуқ ва инсон ҳуқуқлари устунлигига умумий тарафдорлик тобора кўпроқ амалга оширилаётганлигидан мамнун бўлиб,

— қирқ йилдан кўпроқ вақт давом этган ажралиш ва қарама-қаршилик даврининг тугаганлигини, улар нинг мамлакатлари ўртасидаги муносабатлар яхшиланганлигини ҳамда бу нарса ҳамма учун хавфсизликка қўшаётган ҳиссани тасдиқлаб,

— Европада оддий қуролли кучлар тўғрисидаги шартноманинг имзоланиши Европада хавфсизлик ва барқарорликни оширишдан иборат умумий мақсадга эришиш йўлидаги катта ҳисса эканлигига ишонган ҳолда, ва

— бу воқеалар ягонароқ қитъа тузилмаларини барпо этишда узлуксиз ҳамкорлик жараёнининг таркибий қисмига айланиши лозимлигига ишонган ҳолда,

қуйидаги декларация билан чиқадилар:

1. Декларацияни имзолаган давлатлар тантанали тарзда айтадиларки, Европа муносабатларида очилаётган янги даврда улар энди душман эмаслар, ҳукуматларнинг янги шериклик муносабатларини барпо қиладилар ва бир-бирларига дўстона қўл узатадилар.

2. Улар Бирлашган Миллатлар Ташкилоти уставига биноан ўз мажбуриятларини эслатиб ўтадилар ва Хельсинкидаги якунловчи ҳужжат асосида олган барча мажбуриятларини яна бир бор тасдиқлайдилар. Улар Хельсинкида қабул қилинган ўнта принципнинг ҳаммаси биринчи даражали аҳамиятга эга эканини, бинобарин уларнинг ҳар бири бошқаларини ҳисобга олиб талқин қилинган ҳолда бир хил ва оғишмай татбиқ этилади, деб қайд қиладилар. Шу муносабат билан улар ҳар қандай давлатнинг ҳудудий яхлитлиги ёки сиёсий мустақиллигига қарши куч ишлатишдан ва куч билан дағдаға қилишдан, мавжуд чегараларни куч ишлатиш ёки куч билан дағдаға қилиш йўли билан ўзгартириш соҳасидаги уринишлардан ҳамда ана шу ҳужжатларнинг қоидалари ва мақсадларига мувофиқ келмайдиган бошқа ҳар қандай ҳаракатлардан тийилиб туриш ҳақидаги ўз халқаро мажбуриятларини тасдиқлайдилар. Қуролларнинг бирортасидан ўзини ўзи мудофаа қилиш ёки Бирлашган Миллатлар Ташкилоти уставига мувофиқ келадиган бошқа мақсадлардан ташқари мақсадларда ҳеч қачон фойдаланилмайди.

3. Улар хавфсизлик бўлакларга бўлинмайди ва мамлакатлардан ҳар бирининг хавфсизлиги Европада хавфсизликка ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш қатнашчиси бўлган барча давлатларнинг хавфсизлиги билан чамбарчас боғлангандир, деб тан оладилар.

(Давоми иккинчи бетда).

ЎРТАЧИРЧИҚЛИКЛАР ТАЖРИБАСИ

Қорасув пахта заводида Ўрта Чирчиқ районидаги «Ленин йўли» колхози пахтасидан ишлаб чиқилган 340 тонна толанинг ҳаммаси хўжаликка қайтарилди. Чигит, линт, ўлик пахта ва момиқ колхоз омборларига жўнатилди. Пахтани қайта ишлаганлиги учун заводга 260 минг сўм тўланди. Колхоз эса эндиликда ишлаб чиқилган толани ўзи сотади. Унинг қиймати қарийб бир миллион сўмни ташкил этади.

Шунга ўхшаш тажриба бир неча хўжаликда ўтказилди. Эндиликда у бутун районга оммалаштирилди.

— Бу йил Ўрта Чирчиқ райони пахтакорлари 46 минг тонна пахта териб олдилар, — деб ҳикоя қилади Қорасув заводининг бош инженери Ю. Одилов. — Ҳосилни қайта ишлаш чоғида корхонада хўжаликларнинг вакиллари иштирок этишади. Улар технология жараёнининг бажарилишини назорат қиладилар. Эндиликда пахтакорлар етиштирган ва йиғиб-териб олган пахтадан нима ишлаб чиқилиши улар учун бефарқ эмас. Акс ҳолда маҳсулотни сотишдан фойда кўрилмайди.

КОЛХОЗДА ГИЛАМ ЦЕХИ

Қува районидаги Карл Маркс номли колхозда чиройли гиламлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Маҳсулотга талаб катта. Цехда 9 та тикув дастгоҳи ўрнатилган бўлиб, уларга 30 аёл хизмат кўрсатмоқда. Тўқувчилардан Майрамхон Бакирова, Насиба Қодирова, йигирувчи Маҳфиратхон Мадраҳимова ва бошқалар моҳир уста эканлигини кўрсатдилар.

— Истиқболда гилам тўқиш корхонаси анча кенгаяди, — дейди цех бошлиғи Озодхон Эгамбердиева. — Бунинг учун қишлоқдаги 30 нафар қиз гилам тўқиш санъатини эгаллаш учун ҳунар-техника билим юртига юборилди.

Муборак районидаги қоракўлчиликка ихтисослашган «Муборак» давлат наслчилик заводи чорвадорлари кейинги етти йил мобайнида Бутуниттифоқ беллашувида мунтазам ғолиб чиқишмоқда. Жорий йилда ҳам илғор жамоа тайёрланган терининг 96 фоизини биринчи навга топшириб, миллион сўмдан зиёд соф фойда олди.

СУРАТДА: тажрибали чўпон Бешим Тойиров ва бош зоотехник Нурилло Қурбонниёзов.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат.
(ЎзТАГ).

ҲУЖЖАТЛАР ИМЗОЛАНДИ

ПАРИЖ, 19 ноябрь. (ТАСС махсус мухбирлари). Елисей саройининг тантанали маросимлар зали Европа давлатлари, АҚШ, Канада байроқлари билан безатилган. Соат 9 дан 45 минут ўтганда НАТОга ҳамда Варшава шартномаси ташкилотига аъзо бўлган мамлакатлар делегацияларининг бошлиқлари ва ташқи ишлар вазирлари тўғри бурчакли стол атрофидан жой оладилар. Улар бугун бу ерга Европада оддий қуролли кучлар тўғрисидаги шартномани ҳамда Варшава шартномаси ташкилоти ва НАТОга аъзо бўлган давлатларнинг қўшма декларациясини имзолаш учун тўпландилар.

Бугун биз имзолаётган ҳужжатларни тарихий ҳужжатлар деб айтиш мумкин, деди маросимни очар экан, раислик қилувчи Франция Президенти Ф. Миттеран. Европада оддий қуролли кучлар тўғрисидаги шартнома Европа мамлакатлари, АҚШ ва Канада учун янги хавфсизлик пойдеворини ўрнатади. Бу ерда биринчи марта қуролсизланишга доир битим тўғрисида гап бормоқда. Унда жуда кўп мамлакатлар қатнашаяпти. Битимда Европада қурол-яроғларни анча қисқартириш, шунингдек қаттиқ текшириш ва назорат этиш тадбирлари назарда тутилган. Битим туфайли қўққисдан ҳужум қилиш ва кенг миқёсли ҳужум хавфи бартараф этилади, турли гуруҳлардаги давлатлар ўртасида қурол-яроғлар мувозанати бўлиши белгиланади. Шу вақтгача мавжуд бўлган кучлар номутаносиблигига хотима берилди. Ана шу номутаносиблик давлатлар ўртасида ишончсизликни келтириб чиқарган ва хавф-хатарни юзага келтирган эди. Энди, деб таъкидлади Президент, Европада хавфсизлик қурол-яроғларнинг оқилона етарли даражада бўлиши қоидасига асосланади. Мазкур шартнома узоқ вақт мобайнида бир-бирига қаршима-қарши турган мамлакатлар эндиликда ўз муносабатларини ҳамкорлик ва хавфсизлик қоидаларига асосланиб ўрнатишларидан ёрқин далолат беради. Бу эса кескинликни юмшатиш, тотувлик ва ҳамкорлик рамзи бўлган Хельсинки жараёнига алоқадордир. Ушбу ҳужжатларда бутун бир тарихий даврга якун ясалади ва мазкур ҳужжатлар бугун очилаётган умумевропа кенгашининг табиий муқаддимаси ҳисобланади.

Ҳужжатларни имзолаш маросими бошланади. Уларни Совет Иттифоқи номидан М. С. Горбачев имзолайди.

Маросим бетараф ва қўшилмаган мамлакатлар делегациялари бошлиқларининг иштирокида ўтди.

Ф. Миттеран ҳужжатлар имзоланиб бўлингач, шартномаларнинг асл нусхаларини шартномани ўзида сақлайдиган мамлакат — Нидерландия ташқи ишлар вазирига топширишини маълум қилди.

С. БАТИРЕВ,
А. КРАСИКОВ,
В. ХРЕКОВ,
В. ЧУКСЕЕВ.

Мавсум сарҳисоби

«ҲОРМАНГ, ДАДАСИ!»

Оқтепада тонг ёришаяпти. Қишлоқ кўчалари, дала шийпонлари тобора гавжумлашмоқда. Одамлар оқимида бир шиддат ҳукмрон. У шаҳар тонгини эслатади. Лекин ана шу оқим шаҳардаги каби турли томонларга эмас, бир йўналишга — дала сари интилаяпти. Унда Авазбек ҳам бор. Гарчи у яна уч-тўрт соатдан кейин иш бошлаши керак бўлса-да, пахтазорга шошилмоқда. Режалаштириб қўйган юмушлари бирталай.

Кеча иш унумли бўлди. Пахта сепилиб бораётганига қарамай, етти тонна терди. Машинаси ҳам айтганидай юриб турди. Бугун бункердан олти ярим тонна тўкса, икки юз тонналик хирмон уйилади. Нам кўтарилмагунча пайкалга кириб бўлмайди. Ўшангача шпинделларни тозалаб қўйиши керак. Ундан кейин бункернинг ағдарилиши ҳам равон эмас. Бир қараб қўйиш даркор. Кеча вақтни қизғаниб назар ташлай олмади.

Авазбек билан изма-из Раҳимжон ҳам етиб келди. Улар терим бошланганидан буён ёнма-ён ишлашаяпти. Иккаласининг кўрсаткичида фарқ кам. Хўжаликда бор-йўғи 9 та машина бор. Ҳаммасини меҳнаткаш, ўз касбини яхши билган йигитлар бошқаришаяпти. Рустамжон Режавалиев, Валижон Рўзиевларнинг ғайратлари айниқса олқишга арзийди.

Авазбек режалаштирилган юмушларини эрталабоқ бажариб қўйди. Бригада бошлиғи Тешабой Ҳошимов билан терим ҳақида суҳбатлашди. Тешабой ён дафтарини варақларкан, Авазбекка юзланди:

— Бугун ҳам умид сиздан. Сиз уч фоиз пахта териб берсангиз, олам гулистон-да.

— Ундан кўпроқ бўлиши керак, — дадил жавоб қилди Авазбек. — Бугун икки юзинчи тоннага етиш ниятидаман. Бунинг учун олти ярим тонна теришим керак. Кайфиятим яхши.

— Яшанг-э, Авазбек! Ғайрат қилинг.

Авазбек ўрнидан енгил қўзғалди. Калитни бураб, моторни қиздирди. Бир неча дақиқадан сўнг рулни пахтазорга бурди. Биринчи бункернинг тўлиши негадир бироз чўзилди. Иккинчиси бирдан тўлиб қолгандай бўлди. Бу — ишнинг юришганидан далолат. Машинани бошқариш енгиллашди, шовқин пасайди. Тушлик яқинлашса-да, Авазбек қорни очиққанини сезмасди.

— Шу эгатни чиқариб тўхтатинг! — баланд овоз билан шийпон томонга ишора қилди бригадир Йўлдошбой.

Авазбек унинг товушини аранг эшитса-да, нима демоқчилигини дарҳол пайқади: тушликка чақираяпти. У бош қимирлатиб, розилик билдирди.

Далада нон билан чой жуда лаззатли бўлиб кетади. Дид билан тайёрланган суюқ овқат бўлса-чи! Авазбек чинни косадаги мастavaни қошиқ билан уч-тўрт қўзғаб, пиёлага чой қуйди, нон тишлади. Икки пиёла чойдан кейин мастavaни иштаҳа билан ича бошлади.

Тушлик одамга ҳузур-ҳаловат бағишлаш билан бирга янги куч ҳам ато қилди. Шу орада хўжалик инженери Дилшодбек Мансуров келиб қолди. У ҳам дастурхон атрофига ўтирди. Авазбек узатган чойдан ҳўплади. Инженернинг кайфияти чоғлиги чеҳрасидан билиниб турарди.

— Терим яхши кетаяпти, — деди у бўшаган пиёлани Авазбекка узатаркан. — Бугун машиналарда 60 тоннага яқин пахта терилибди. Хўжалигимиз тарихида энг юқори кўрсаткич бу.

— Бугун ҳам Авазбек биринчи бўлади, — ишонч билан гапни илиб кетди Йўлдошбой. — Мана, тушгача уч тонна терди.

Тушликка фотиҳа ўқилди. Дилшодбек Авазбекни бир лаҳзага тўхтатди:

— Машинанинг ҳолати қалай, камчиликлар йўқми?

— Машина аниқ ишлаяпти.

Авазбек дарҳол ишга киришди. Унга ажратилган иккита тележка бўш турибди. Ҳадемай биринчиси тўлади, ортидан иккинчиси. Авазбек шошилмоқда. Яна бир бункер терса, 6 тоннага етиши керак. Шом тушиб қолмаса бўлгани. Машинанинг юриши бироз тезлашди.

Ўша куни иш унуми Авазбек кутганидан зиёд бўлди. Бункердан олти ярим тонна пахта тўкилди. Марра эгалланди. Авазбекнинг икки юзинчи тоннаси хирмонга барака киритди.

Авазбек даладан қайтаркан, ҳузур қилиб борарди. У кўча дарвозасини хуш кайфият билан очди. Турмуш ўртоғи Давлатхон кечки таом ҳозирлаяпти. Ўғиллари Шоядбек билан Ҳаётбек дарс тайёрлаётир. Қизи Гулчеҳра боғчада ёд олган шеърини онасига айтиб бераяпти. Гулшаной эса бешикда мириқиб ухламоқда. Авазбекнинг кўзига уйи ажиб бир жаннатдек кўринди.

— Ҳорманг, дадаси! Яхши ишлаб келдингизми? Овқатингиз тайёр. Иссиқ чой дамлаб қўйдим.

— Раҳмат, онаси. Бугун икки юзинчи тоннани тердим. Ҳордиғим даладаёқ чиқиб кетди. Болаларни чақиринг, бирга овқатланамиз.

Олтинкўл районидаги «1 Май» жамоа хўжалигининг механизатори Авазбек Юнусовнинг мавсумдаги сўнгги куни ана шундай ўтди. Оқтепага эса салқин куз оқшоми чўкди. Қишлоқ ва унинг беором кишилари бироз тин ола бошлади. Авазбек эса кўплар қатори янги тонгни кутиб, эртанги кун режаларини тузиб, хаёлга ғарқ бўлди.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

КАТТА САМАРА

Сирдарёдаги Усмон Юсупов номли совхоз деҳқонлари ер ёнғоқ ҳосилини йиғиштириб олдилар. Гектаридан 11 центнер сифатли ер ёнғоқ олинди, биринчи марта экилган далалар учун бу яхши кўрсаткичдир. Унинг пояси эса чорва молларига озуқа бўлди. Ҳосил хўжалик кассасига анча даромад келтирди.

Совхоз жойлашган Оқолтин районида ер ёнғоқ Партия XXIII съезди номли, СССР 60 йиллиги номли, Ворошилов номли, «Фарғона» совхозларидаги деярли 360 гектар ерга экилган. Тажриба ер ёнғоқ қўриқ ерларда яхши ўсишини кўрсатди. Шу сабабли келгуси йили у экиладиган майдонни кенгайтириш мўлжалланмоқда.

КОМПЬЮТЕР ҲИСОБ-КИТОБ ҚИЛАДИ

Қўқон вино заводи банк ҳужжатларини, бошқа ишлаб чиқариш операцияларини бажариш учун компьютер сотиб олди. Аввал бу иш билан бир неча киши шуғулланар эди. Уларнинг бир кунлик ишини машина бир неча дақиқада бажаради. Компьютер 86 минг сўм туради. Лекин унинг ёрдамида қилинган ҳисоб-китоблар сарф-харажат тез орада қопланишини кўрсатмоқда.

ССЖИ ВА АҚШ ПРЕЗИДЕНТЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ

19 ноябрь куни Париж учрашувининг кечки мажлиси тугагач, М. С. Горбачев билан Жорж Буш бафуржа суҳбатлашдилар. Президентлар ўз ўрталарида вужудга келган рўй-ростлик, тўғрилик ва бир-бирларига чуқур ишонч руҳида ССЖИдаги ички ўзгаришларни, Қўшма Штатларнинг қайта қуришнинг энг қийин босқичида унга кўмаклашишга тайёрлиги ва имкониятларини эътиборга олиб, ўз мамлакатларининг Европа жараёнидаги, жаҳон ишларидаги ўрни ва аҳамиятини муҳокама қилдилар.

Ироқнинг агрессиясига нисбатан биргаликда ҳаракат қилишга алоҳида эътибор берилди. Президентлар Хельсинки аҳдлашувларига асосланиб, жаҳон ҳамжамиятининг хоҳиш-иродасига мос бўлиб тушадиган ҳамма ишларни қилишга азму қарор бергандирлар. Жуда ўткир тангликни ҳал этишда тарихнинг янги, жаҳоншумул даври сари қилинаётган ҳаракатнинг бошланишидаёқ ўзаро мададкорлик айниқса зарур, деб ҳисоблашди иккала Президент. Муаммо ҳал этилиши керак. Уни ҳал этмаслик мумкин эмас. Президентларнинг фикрича, шу дамгача БМТ доирасида кўрилган ҳамма чора-тадбирлар тўғри, Хавфсизлик Кенгаши қарорларининг руҳи ва мазмунига мос бўлиб тушади. М. С. Горбачев билан Ж. Буш ҳар икковларидаги мавжуд ахборот асосида Форс кўрфазидаги ҳозирги аҳволни батафсил таҳлил этдилар, бу танглик жаҳон ҳамжамияти учун жуда хавфли эканини таъкидладилар ва вазиятни БМТ доирасида яна муҳокама қилиш зарур, деган фикрга келдилар.

Суҳбатнинг кўп қисми якка-якка ўтди. Сўнгра унга Э. А. Шеварднадзе, Ж. Бейкер, Д. Т. Язов, Президентларнинг ёрдамчилари қўшилдилар.

Қўшма Штатлар Президенти келгуси йилнинг бошларида ССЖИга расмий ташриф буюради, деб келишиб олинди.

ССЖИ Олий Кенгашининг қарори

ССЖИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТЎРТИНЧИ СЪЕЗДИНИНГ КУН ТАРТИБИГА КИРИТИШ УЧУН ТАҚДИМ ЭТИЛАДИГАН МАСАЛАЛАР ТЎҒРИСИДА

ССЖИ Олий Кенгаши **қарор қилади:**

ССЖИ халқ депутатлари тўртинчи съездининг муҳокамасига киритиш учун қуйидаги масалалар тавсия этилсин:

1. ССЖИ халқ депутатларининг навбатдан ташқари учинчи съездидан кейин сайланган ССЖИ халқ депутатларининг ваколатларини тан олиш тўғрисида.
2. Мамлакатнинг аҳволи ҳамда вужудга келган инқирозли ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий вазиятни бартараф этиш тадбирлари ҳақида (ССЖИ Президентининг маърузаси).
3. Янги иттифоқ шартномасининг умумий концепцияси ва уни тузиш тартиби тўғрисида.
4. ССЖИ Конституцияси (Асосий қонуни)га ўзгартишлар киритиш ҳақида.
5. ССЖИда умумхалқ овоз бериши (референдум) ўтказиш тартиби ҳақидаги қонун лойиҳаси тўғрисида.
6. ССЖИ халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисидаги қонун лойиҳаси ҳақида.
7. ССЖИ бош прокурорини ва ССЖИ бош давлат ҳакамини тасдиқлаш тўғрисида.
8. ССЖИ Олий Кенгашининг таркибини янгилаш ҳақида.

ССЖИ Олий Кенгашининг Раиси А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 19 ноябрь.

ДАЛАЛАР УЙҒОҚ

Хоразм вилоятининг Гурлан районидаги «Коммуна» жамоа хўжалиги пахтакорлари оқ олтин мавсумини муваффақиятли якунладилар. Режа ва мажбурият ошириб бажарилди. Ҳайдар Иброҳимов, Қурол Канфиаев, Райимбой Отажонов, Зариф Эрматов бошлиқ бригадаларда ҳар гектар ердан 40 центнердан, ҳатто ундан кўп миқдорда юқори нав пахта йиғиштириб олинди. Бунда айниқса Абдукарим Ўрозметов, Қадам Холлиев, Қурол Жуманиёзов, Рустам Машарипов, Ҳамид Аҳмедов каби механизаторлар алоҳида намуна бўлишди.

Шу кеча-кундузда хўжалик далаларида кузги-қишки тадбирлар уюшқоқлик билан олиб борилаяпти. Ерлар сифатли ҳайдалмоқда, карталар текисланмоқда, ариқ-зовурлар тартибга келтирилаяпти, маҳаллий ўғит жамғарилаётир. Яхоб беришга эса тараддуд кўрилмоқда. Бўлғуси ҳосилга тамал қўйишда И. Ортиқов, А. Исмоилов, Э. Усанов, А. Жуматов, И. Мадатов сингари механизатор ва колхозчилар ғайрат-шижоат кўрсатмоқдалар.

Р. ИШЧЕНКО.

ЎРДАКЧИЛИК—КОНИ ФОЙДА

«Янглишмаган эканмиз» — Бувайда районидаги Навоий номли жамоа хўжалигида ташкил этилган ўрдакчилик фермасига шундай баҳо беришди. Йил бошида ташландиқ ерларда барпо этилган сув ҳавзасига 3 мингта ўрдакни қўйиб юборган эдилар. Ижарачи Муҳаммадқосим Сайфиддинов оиласи уларни ўз қарамоғига олди ва яхши натижаларга эришди: ўрдаклар мавсум давомида қарийб икки баравар семирди, паррандалар сони ҳам анча кўпайди.

Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, ўрдак фермаси йил охирида хўжаликка 20 минг сўмдан кўпроқ фойда келтиради. Яна бир муҳим томони шундаки, жамоа хўжалиги аъзолари эндиликда мунтазам равишда арзон ўрдак гўшти олаяптилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ УСТАВИ ЛОЙИҲАСИ МУҲОКАМАДА

ИМОНДАН АЙИРМАСИН

Қўриқ Гагарин районида Имом Шукуровни катта-ю кичик яхши танийди, чўлнинг қалдирғоч механизаторларидан бири сифатида тилга олади. У қирқ йилдан буён «Янгиобод» давлат хўжалиги ҳудудида истиқомат қилаётган бўлса-да, районнинг ҳамма жойида унлаб шогирдлари бор. Ҳалол меҳнати эвазига Ленин ордени билан тақдирланган. Ҳозир қарилик гаштини суриш билан бирга хўжалик партия ташкилоти ҳаётида фаол қатнашмоқда, Тўрахўжаев номли маҳалла қўмитасининг раиси сифатида тўй-маъракаларни батартиб ўтказишга, ободончилик ишларини амалга оширишга бош-қош. У ҳозирги шароитда партиянинг ўрни, Ўзбекистон Компартиясининг устави лойиҳаси хусусида ўз фикр ва мулоҳазаларини шундай баён этди:

Инсон умрини оқар дарёга қиёслашади. Коммунист бўлганимга қирқ йил тўлаяпти. Ўшанда Жарқўрғон район машина-трактор станциясида меҳнат қилардим. Партияга кириш тўғрисидаги аризамда Ленин ғояларини амалга оширувчиларнинг олдинги сафида бўламан, деб ваъда берганман. Орадан бир йил ўтар-ўтмас ҳозирги турган жойимизни — сувсизликдан қақраб ётган Бешқўтон массивини ўзлаштириш бошланди. Менга биров чўлга отлан деган эмас, қалбим даъват этган. Ҳатто турар жой, ичимли сув тақчиллигини билсам-да, тақдиримни қўриқ билан боғладим. Ўша кезларда Эргаш Жўраев, Нормамат Менглиев, Холмурод Жўраев, Шариф Бобоев сингари партия дарғалари қийинчиликларни енгишда, келажакка ишонч билан қарашимизда далда бўлишганди. 1957 йили бу ерда «Янгиобод» давлат хўжалиги ташкил этилди. Кейинчалик «Комсомолобод», «Советобод», Абдулла Набиев номли, «Партия XXIV съезди», «Пограничник», «Навбаҳор» пахтакор хўжаликлари, «Искра», «Шоликор», «Правда» шоличилик, Акмал Икромов номли чорвачилик хўжаликлари тузилди. Бугунги кунда иқтисодий бақувват, кўп тармоқли Гагарин районида ўттиздан зиёд миллат вакиллари бир оила фарзандларидек аҳил яшаб, меҳнат қилмоқдалар. Жорий йилда гагаринликлар 60 минг тоннадан зиёд пахта, 30 минг тоннадан ортиқ бошоқли дон, кўплаб полиз, сабзавот ва чорвачилик маҳсулотлари етказиб беришди.

Бу ҳақда фикр юритишимнинг боиси бор, албатта. Шундай катта ўзгаришлар, чўлда замонавий қишлоқлар қад кўтариши, чўлқуварлар турмушининг фаровонлашуви, бир пайтлар қултум сув тополмасдан танглай қақраган ерларда водопроводдан шарқираб оби ҳаёт оқиши ўз-ўзидан бўлгани йўқ. Барча хайрли ишларнинг бошида партия ташкилоти, имон-эътиқоди бутун чўлқуварлар турганлигини тан олмаслик инсофдан эмас. Октябрь инқилобидан кейин мамлакатимизда амалга оширилган колхоз тузуми, индустрлаш йилларидаги энг яхши анъаналар кишиларимизга мадад бўлди. Ҳозирги қайта қуриш, ошкоралик, демократия шароитида шу пайтгача қилинган яхши ишлар ҳам камситилаётганига лоқайд қараб туриш қийин. Кечаги кунимизни шахсга сиғиниш, қатағонлик йиллари, деб қоралади. Эркин фикрлашга йўл очилган бугунги вазиятда эса В. И. Ленин ғояларини тафтиш қилувчилар топилмоқда. Бундай сафсаталарни эшитганда дарғазаб бўласан киши. Ахир яратилаётган имконият лўттибозлик, митингбозликка эмас, балки яхшироқ ишлаб, иқтисодиётни, турмушни яхшилашга хизмат қилиши керак. Мамлакатимизда қайта қуришнинг вақтинчалик қийинчиликларига бардош беролмаганлар дўконда озиқ-овқат ёки кийим-кечак тақчиллигини важ қилишмоқда. Ана шундайлар Улуғ Ватан уруши йилларининг оғир синовларига дуч келганда қандай аҳволга тушиб қолишарди? Қайсидир жойларда доҳий ҳайкалини олиб ташлашибди, ноинсофлик ҳам эви билан-да.

Ҳарқалай, жумҳуриятимиз шунақанги ёт кишилардан холилигига шукр қиламан. Фақат хўжалигимизда ёки районимизда эмас, балки жумҳуриятимизда қайта қуриш истиқболига ишонч билан қараб, кўтаринки руҳда меҳнат қилинмоқда. Кишиларимиз дўконлар пештахталари бўшаб қолаётганидан, баъзи озиқ-овқат маҳсулотлари харид нархи ошаётганлигидан саросимага тушаётганлари йўқ. Аксинча, раҳбариятнинг, хусусан Ўзбекистон ССЖ Президентининг меҳнаткаш халқ манфаатини кўзлаб чиқарган фармонлари изчил бажарилаётганлиги элимиз кучига куч, ғайратига ғайрат қўшмоқда. Жумҳурият пахтачилиги тарихида октябрь ойида беш миллион тонна пахта тайёрланганлигини эслай олмайман. Ҳа, кўшиб ёзишларсиз, дабдабасиз, шовқин-суронсиз шунча оқ олтин етиштирган азамат деҳқонлар ҳар қанча таҳсинга лойиқ.

Эришилаётган ютуқларда партия ташкилотининг ҳам ҳиссаси бор. Тўғри, илгари вилоят, район партия қўмиталари ва уларнинг котиблари кўпроқ хўжалик ишлари билан машғул бўлишган, бугун улар фаолиятида инсон тақдири, турмуш фаровонлиги тобора кенг ўрин эгаллаяпти. Узоққа бормайлик: районимизда бултурдан қишлоқларни газлаштириш, водопровод ўтказиш соҳасида қилинаётган ишлар суръати ўн йилларда кўзда тутилганидан тезкордир. Ёки ҳозир меҳнаткашларнинг ёрдамчи хўжаликларини омихта ем, кунжара, хашак билан таъминлаш борасида бажарилаётган тадбирларни икки-уч йил олдинги аҳвол билан қиёслаб бўлмайди. Ҳа, халқимиз заҳматкаш, қийин, ҳалол меҳнат билан банд. Биргина бизнинг хўжалигимиз пахтакорлари жорий йилда 7.300 тонна оқ олтин топширишди. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш тобора кўпаймоқда. Шу йилнинг ўтган даврида хўжалик одамларга 35 бош бузоқ, анча қўй ва товуқ, хашак сотди.

Яна бир фикрни таъкидламоқчиман. Баъзан фалончи партия аъзолигидан чиқибди, деб эшитамиз. Бизда бундай эмас, аксинча ҳозир ҳам Ленин партиясига эътиқод ва садоқат илгаригидек. Унга кираётганлар бирон мансаб ёки имтиёзни кўзлаб эмас, яхшироқ ишлаб, қайта қуриш муваффақиятига улуш қўшишни мақсад қилиб қўйишмоқда. Бултур хўжаликда беш киши партия аъзоси бўлганди, бу йил сафимиз саккиз нафарга кўпайди. Ҳозирги шароитда биз, кекса коммунистлардан тавсиянома беришда масъулиятни чуқурроқ ҳис қилиш талаб этилади. Ўнлаб ёшларга кафилликка ўтганман. Уларнинг ютуқларидан қувонаман. Шогирдларимдан бири Абдуназар Бернозов — жумҳуриятда хизмат кўрсатган механизатор. Марҳум Светлана Продан Ўзбекистон ССЖ Олий Советига депутат этиб сайланганди, Ленин ордени билан тақдирланганди.

Шу кунларда Ўзбекистон Коммунистик партиясининг устави лойиҳаси қизғин муҳокама қилинмоқда. Унда жумҳурият Компартиясининг мустақиллигини таъминлайдиган қоида ва нормалар белгилаб берилган. Ўзбекистондаги бу мустақил сиёсий ташкилот меҳнаткашлар манфаатларини, уларнинг қайси миллатга мансублиги ва диний эътиқодидан қатъий назар ҳимоя қилади, жамиятнинг барча тараққийпарвар кучлари билан баҳамжиҳат бўлишга, умумбашарий қадриятларга амал қиладиган ижтимоий-сиёсий ташкилотлар билан тенг шерикчиликка тайёр.

Лойиҳанинг 10-бандида саломатлиги ёмонлашган ёки ёши ўтиб қолган партия аъзосига енгилликлар берилиши айтилган. Бу мени қувонтирди. Айни пайтда худди шундан кейинги ушбу жумла кишини бироз ранжитади: «Бундай ҳолларда партия ташкилоти мазкур коммунистлар билан доимий алоқада бўлиши, партия турмуши масалаларини муҳокама қилишда уларнинг фикрини эътиборга олиши, ўзи қабул этган қарорлардан уларни хабардор қилиб туриши, зарур ёрдам ва мадад бериши лозим». Менимча, булар партия ташкилоти учун «лозим» эмас, балки «шарт» қилиб қўйилиши керак. Бинобарин, устав лойиҳаси шу жиҳатдан жиддийроқ таҳрирга муҳтож.

Хуллас, Коммунистик партиямиз бизнинг ишончимизни сусайтиргани йўқ. Унинг обрўсини сақлаш даставвал аъзоларнинг пок виждонига, садоқатига, меҳнатда ўрнак кўрсатишига боғлиқ. Мен бир оқсоқол сифатида кишиларга шундай демоқчиман: ҳеч ким имон-эътиқодидан айрилмасин!

И. ШУКУРОВ,
кекса коммунист.

ЙИГИРМА ИККИ ДАВЛАТ ҚЎШМА ДЕКЛАРАЦИЯСИ

(Боши биринчи бетда).

4. Улар урушнинг олдини олиш ва самарали мудофаани таъминлаш учун зарур бўлган ҳарбий қувватнигина сақлаш мажбуриятини оладилар. Улар ҳарбий имконият билан доктриналар ўртасидаги ўзаро алоқани ҳисобга оладилар.

5. Улар ҳар бир давлат иттифоқ шартномасининг қатнашчиси бўлиш ёки бўлмаслик ҳуқуқига эга эканлигини тасдиқлайдилар.

6. Улар ўзаро ҳамжиҳатлик ва ишончга ёрдам беришга қаратилган ўзаро сиёсий ва ҳарбий алоқалар кучайишини маъқуллаш билан қайд этадилар. Шу муносабат билан улар янги мунтазам дипломатик алоқа ўрнатиш ҳақида яқинда ўртага ташланган таклифларга ижобий муносабатда бўлинганлигини табриклайдилар.

7. Улар ҳамма учун хавфсизликни ва барқарорликни мустаҳкамлашга олиб борадиган оддий, ядровий ва кимёвий қуроллар устидан ва қуролсизланиш устидан назорат ўрнатиш ҳақидаги битим тузилишига фаол ёрдам беришга аҳд қилганликларини билдирадилар. Хусусан, улар Европада оддий қуролли кучлар тўғрисидаги шартноманинг тезда кучга киритилишига даъват этадилар ҳамда Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш доирасида оддий қуроллар устидан назорат ўрнатиш йўли билан Европада тинчликни мустаҳкамлаш жараёнини давом эттириш мажбуриятини оладилар. Улар Совет Иттифоқи ва АҚШнинг кам олислик ядро воситаларини қисқартириш ҳақида улар ўртасида янги музокаралар бошланишининг истиқболини табриклайдилар.

8. Улар ишонч ва хавфсизликни мустаҳкамлаш тадбирлари кескинликни юмшатишга қўшаётган ҳиссани табриклайдилар ва бундай тадбирлар янада ривожлантирилишини тўла-тўкис қўллаб-қувватлайдилар. Улар «очиқ осмон» юзасидан бошланган ташаббуслар муҳим эканлигини ҳамда бу музокараларни мумкин қадар тезроқ муваффақиятли тугаллашга аҳд қилганликларини тасдиқлайдилар.

9. Улар Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш ривожланишини мустаҳкамлаш ишида ана шу кенгаш қатнашчилари бўлган бошқа давлатлар билан ҳамкорлик қилиб, у Европада хавфсизлик ва барқарорликни таъминлашга янада кўпроқ ҳисса қўша олишига эришиш мажбуриятини оладилар. Улар, жумладан, Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш қатнашчилари ўртасидаги сиёсий маслаҳатлашувларни кенгайтириш ҳамда шу кенгашнинг бошқа воситаларини тузиш зарурлигини тан оладилар. Улар аминдирларки, Европада оддий қуролли кучлар тўғрисидаги шартнома ҳамда ишонч ва хавфсизликни мустаҳкамлаш соҳасидаги жиддий янги тадбирлар Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш доирасидаги ҳамкорликнинг янги моделлари билан қўшилиб, хавфсизликнинг оширилишига ҳамда бу билан Европадаги мустаҳкам тинчлик ва барқарорликка олиб келади.

10. Улар юқорида баён қилинган қоидалар ўз халқларининг мустаҳкам ҳамкорлик ва ўзаро ҳамжиҳатлик ҳақидаги асл орзуларини акс эттиради, деб ҳисоблайдилар ва улар ушбу декларацияга, шунингдек Хельсинкидаги якунловчи ҳужжатда баён қилинган қоидаларга мувофиқ ўз муносабатларини оғишмай янада ривожлантираверадилар, деб баёнот берадилар.

Ушбу декларациянинг инглиз, испан, итальян, немис, рус ва француз тилидаги матнларининг асл нусхаси бир хил кучга эга бўлиб, Франция ҳукуматига топширилади. Франция ҳукуматига мурожаат қилиниб, ушбу декларация матнини Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг барча аъзолари орасида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг расмий ҳужжати сифатида тарқатиш мақсадида БМТ Бош котибига юбориш, у Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставининг 102-моддасига асосан рўйхатдан ўтказилмаслигини кўрсатиш илтимос қилинди. Декларацияга имзо чеккан давлатларнинг ҳар бири Франция ҳукуматидан ушбу декларациянинг тасдиқланган нусхасини олади.

Ушбуни тасдиқлаш мақсадида қуйида имзо чеккан юксак даражадаги вакиллар ушбу декларация остига ўз имзоларини қўйдилар.

1990 йил 19 ноябрь.

Урганч районидаги Калинин номли колхозда атлас тўқиш корхонаси очилганлиги ҳар томонлама мақбул иш бўлди. Биринчидан, кўплаб хотин-қизлар иш билан таъминланди. Иккинчидан, кенг истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга муносиб улуш қўшилмоқда. Шу корхонада меҳнат қилаётганлар Уйчи районидаги атлас тўқиш фабрикасида ҳунар ўрганиб келишгани туфайли белгиланган топшириқларни ошириб адо этишаяпти.

СУРАТДА: ҳамкасбларига намуна бўлаётган Муҳаббат Беюжонова.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Пахтакор районидаги «Самарқанд» давлат хўжалигининг Раҳмон Шерқулов бошлиқ бригадасида карам узиш қизғин давом этмоқда. Жорий йилда меҳнат аҳли 10 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 170 центнердан кузги ҳосил олишни режалаштирган.

СУРАТДА: илғор теримчи Гулбаҳор Исроилова.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

«Қишлоқ ҳақиқати»га обуна қандай бораяпти?

ИХЛОС

Янгибозор райони йилдан-йилга ободонлашиб, гўзаллашиб бормоқда. Янги мактаблар, боғчалар, турар-жойлар, маданий-маиший муассасалар қад кўтараяпти.

Ана шу бунёдкор ишда «Хоразмсовхозводстрой» трестига қарашли Янгибозор қурилиш-пайвандлаш бошқармаси ижара ташкилотининг муносиб ҳиссаси бор. Улар ўтган йили 320 ўринли мактаб, 8 та турар-жой, «Россия» давлат хўжалигида 300 ўринли клубни фойдаланишга топширдилар. Бу йилнинг 9 ойида режадан ташқари бир миллион сўмлик қурилиш-пайвандлаш ишларини бажаришди. Яхши ташаббус ва тажрибаларни рўзнома ва ойномалардан ўқиб-ўрганаяпмиз. Шунинг учун обунага алоҳида эътибор бердик. Ташкилотимиз жамоаси олти минг сўмлик турли нашрларга обуна бўлишди. Катта маблағ ташкилотимиз ҳисобидан ажратилди. 40 нафар киши «Қишлоқ ҳақиқати»ни 1991 йилда уйда олиб ўқийди. Улар сафида Юсуф Отамуродов, Холмат Вафоев, Нарימон Аннамуродов, Райимбой Бозорбоев, Рустам Абдукаримов, Йўлдош Мадатов каби доимий муштарийлар бор.

Бир неча йилдирки, мен ҳам «Қишлоқ ҳақиқати»га обуна бўламан. Унинг саҳифаларини варақлаб, жумҳуриятимиз ҳудудида яшаётган миллионлаб пахтакорлар, чорвадорлар, механизатору ишчиларни тўлқинлантираётган, ташвишга солаётган муаммоларга жавоб топгандай бўламан. Менга «Табиат ва инсон», «Инсон, имон, жамият», «Мутахассис маслаҳати» рукнлари остида берилаётган мақолалар ва меҳнат кишиларини улуғловчи лавҳа, очерклар манзур бўлмоқда.

Мен жамиятимиз бунёдкори бўлган қишлоқ кишилари ва уларнинг тажриба ва ташаббуслари ҳақида ҳикоя қилувчи қизиқарли мақолалар тобора кўпаяверишини хоҳлардим. Булар ҳаётимиздаги муаммоларни ҳал этишга ёрдам беради. Мен рўзнома ижодкорларига сиҳат-саломатлик, ижодий баркамоллик тилайман. Бизда ҳозир обуна давом этмоқда.

Эргаш ЮСУПОВ,
Янгибозор қурилиш-монтаж бошқармаси ижара ташкилоти директори.

●

Янгибозор районидаги хўжалик ва ташкилотларда 1991 йил учун обуна ишлари қийинчилик билан олиб борилаяпти. Бу кутилган ҳол. Чунки рўзнома ва ойномалар нархи ошиб кетди. Таъкидлаш керакки, партия комитети, хўжалик раҳбарияти бу муҳим ишга ўта масъулият билан ёндошмоқда. Колхозчилар орасида «Қишлоқ ҳақиқати»нинг садоқатли муштарийлари кўп. Улар севимли нашрга бирин-кетин ёзилишмоқда. Хўжаликлар раҳбарияти обуна ишларини жонлантириш мақсадида қўшимча имкониятларни ишга солмоқдалар. Меҳнат муйсафидлари, байналмилал жангчилар, Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига моддий рағбатлантириш фондидан обуна учун маблағ ажратилмоқда. Куйбишев номидаги жамоа хўжалигида 28 минг сўмлик обуна ишлари амалга оширилди. 30 нафар киши «Қишлоқ ҳақиқати»ни уйга оладиган бўлди. «Ленинград» ва «Маданият» жамоа хўжаликларида ҳам обуна давом этаяпти. 9-автокорхонадан 90 киши турли нашрларга ёзилди. Шулардан 11 нафари «Қишлоқ ҳақиқати»нинг доимий муштарийларидир.

— Ростини айтсам, нашрлар баҳосининг кескин ошиши обуна масаласини қийинлаштирди. — дейди «Союзпечать»нинг Янгибозор бўлими бошлиғи Зеваржон Рамазонова, — Лекин чин ихлос, меҳр пул билан ўлчанмайди. Ҳозиргача бизнинг алоқа бўлимимиздан 200 дан ортиқ киши «Қишлоқ ҳақиқати»га ёзилди.

МУШТАРИЙЛАР ДИҚҚАТИГА!

1991 йил учун газета ва журналларга обуна тўплаш 1 декабргача давом этади.

«Қишлоқ ҳақиқати»нинг бир йиллик обуна нархи: 17 сўм 40 тийин. Ярим йилга 8 сўм 70 тийин, уч ойга 4 сўм 35 тийин тўлайсиз.

Индекс: 64602.

Газетамизнинг доимий муштарийси бўлиб қоласиз, деган умиддамиз.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

АКАДЕМИК И. П. ПАВЛОВ НОМИДАГИ ХАЛҚЛАР ДУСТЛИГИ ОРДЕНЛИ САМАРҚАНД ДАВЛАТ ТИББИЁТ ИЛМГОҲИНИНГ МЕҲНАТДА ЎЗИНИ КЎРСАТГАН БИР ГУРУҲ ХОДИМЛАРИНИ ИЛМГОҲНИНГ 60 ЙИЛЛИК ФАОЛИЯТИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ТАҚДИРЛАШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик самарали илмий фаолияти учун, халқ соғлиғини сақлаш тараққиётига қўшган катта ҳиссалари учун, юксак касбий маҳорат ва малакали кадрлар тайёрлаганлиги учун қуйидагилар Ўзбекистон ССЖнинг фахрий унвонлари билан тақдирлансин ҳамда фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

ЎЗБЕКИСТОН ССЖДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ФАН АРБОБИ

Аҳмедов Маҳмуд Аҳмедович — 1-болалар жарроҳлик кафедрасининг мудири

Аҳтамов Массуд — микробиология кафедрасининг мудири

Ҳамроев Абдулла Ҳамроевич — 1-болалар касаллиги кафедрасининг мудири

Юсупов Абдуазиз Юсупович — офтальмология кафедрасининг мудири

ЎЗБЕКИСТОН ССЖДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ХОДИМИ

Азизова Олия Мўминовна — паталогия анатомияси кафедрасининг мудири

Орипова Тамара Уразовна — ижтимоий гигиена ва соғлиқни сақлаш ташкилотлари кафедрасининг мудири

Салоҳутдинова Раъно Маслаҳатовна — нормал анатомия кафедрасининг доценти

Турдиев Латиф Ўроқович — гистология кафедрасининг мудири.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ

Асқаров Қудрат Асқарович — умумий ва биорганик кимё кафедрасининг мудири

Боруҳов Сиёнхай Абрамович — анестезиология ва реаниматология кафедрасининг мудири

Каримова Хосият Раҳимовна — ортопедия ва шикастбандлик кафедрасининг ассистенти

Мусаев Толиб Мусаевич — онкология йўналиши билан жарроҳлик касалликлари кафедрасининг доценти

Набиева Мария — шифокорлар малакасини ошириш куллиёти акушерлик ва гинекология кафедраси мудири вазифасини бажарувчи

Приев Израил Гавриэлович — биохимия кафедрасининг доценти

Расулов Холкарим Ҳалимович — онкология йўналиши билан даволаш факультети жарроҳлик касалликлари кафедрасининг мудири

Саидбоев Матлуб Хатамович — нейрохирургия йўналиши билан асаб касалликлари кафедрасининг мудири

Ҳамзаалиев Бакир Ҳамзаалиевич — ички касалликлар пропедевтика кафедрасининг мудири

Ҳусаинов Отабой Авезович — паталогик физиология кафедрасининг мудири.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1990 йил 19 ноябрь.

Топшириқ ва ижро

ХАЙРЛИ ИШ

Боғикалон қишлоқ Кенгашининг ташкил этилганига саккиз йил бўлаяпти. 1990 йилги сайловларда унга 25 нафар халқ вакили сайланди. Аҳоли томонидан 33 та энг муҳим наказ ижро учун топширилди.

Қишлоқ Кенгаши (раиси Ҳайит Шарипов), доимий комиссиялар асосан кишиларни турар жой бинолари билан таъминлаш, меҳнат аҳли учун зарур маданий-маиший шароитни яратишга катта аҳамият бермоқдалар. Боғикалон, Ўзбакон, Дўгдуз, Юзон, Роботиэшон, Дабиён каби бош режали қишлоқларда истиқомат қилувчи аҳоли уй-жой аҳволини бироз яхшилаб олди. Қоракўлиён, Кангов, Кафтаул, Тошмачит, Жуборча, Откучи, Кўчкича, Наяк қишлоқларининг аҳолисига ҳам ер майдонлари ажратилаяпти.

Депутатлар эски маҳаллаларни бош режа асосида обод қилишга, колхозчилар, навбатда турган ёш оилалар учун кўплаб уй-жой, хизмат кўрсатиш бинолари қуришга кўмаклашиш, томорқа ерларида боғ-чорбоғлар бунёд этиш, сабзавот ва полиз экинлари ҳосилини кўпайтиришга яқиндан кўмаклашаяптилар. Янги қурилишларни тезлаштириш учун, «Бухоро» жамоа хўжалигида ғишт заводи ишлаб турибди. Эшик, дераза ромлари, дарвоза тайёрлаш учун ёғоч материаллари тақчил эканлигига қарамай депутатларнинг ғайрати билан янги қурилишлар давом этаяпти.

Халқ вакили Ҳамро Ражабовнинг ташаббуси билан «Бухоро» жамоа хўжалигининг Кўшқодим қишлоғида 90 ўринли боғча-мактаб ишга туширилди. Ҳозир бу ерда А. Лоҳутий номли ўрта мактабнинг 30 нафар бошланғич синф ўқувчилари таҳсил олишмоқда.

Тўра Шарипов номини сайловчилар ҳурмат билан тилга олишади. У одатига кўра, ҳар куни ўзи меҳнат қилаётган қурилиш майдонига эрта келади. Бу сафар ҳам шундай бўлди. Бригадир-депутат ҳамкасбларига иш тақсимлаб, ўзи ҳам ғишт теришга киришиб кетди. Шундай суръатда ишни давом эттирсалар, 500 тонна сиғимга эга бўлган сабзавот омбори яқин кунларда ишга туширилади. Тинчлик сайлов округидан қишлоқ Кенгаши депутати Т. Шарипов сайловчилар томонидан ўзига берилган наказни бажаришга астойдил ҳаракат қилмоқда.

Қишлоқ Кенгашининг ташаббуси билан 10 та хонадонда фермер хўжаликлари ташкил этилди. Уларда колхоз сут-товар фермасига қараганда 1,5—2 баравар унумли ишламоқда. Ўғилой Ашурова, Шарифа Рамазонова, Назокат Қаҳҳарова, Ойгул Рамазонова, Теша Муродов ва Ибод Рўзиев бошлиқ фермер хўжаликлари ишидан кўпчилик хурсанд.

Ўринбой Сайфиев қишлоқ кенгаши депутати, коммунист сифатида сайловчилар наказини уддалашда фаоллик кўрсатмоқда. Техника хизмати кўрсатиш борасида бирор нафли фикр туғилса, у партия йиғилишлари, ижроқўм мажлиси ёки сессияларини кутиб ўтирмайди. Жамоа хўжалиги бошқаруви раиси, партком котиби ёки халқ депутатлари қишлоқ Кенгаши ижроия қўмитаси раисига учраб, шу ондаёқ амалий ишни бошлаб юборади. Тиниб-тинчимаслиги, ташкилотчилиги туфайли Ўринбой Сайфиев 17-Техника сайлов округи сайловчиларининг наказини аллақачон уддалаб қўйди.

— Ишлашни истаган имконият қидиради, истамаган баҳона, — дейди Ўринбой қатъий. — Биз, депутатлар аниқ мақсадни кўзласак, сайловчилар наказини ўз вақтида бажаришимиз мумкин.

Юзон қишлоғини ободонлаштириш, аҳолини бош режа асосида қурилган уйларга кўчириш, уларни ичимлик сув, табиий газ билан таъминлаш, 80 ўринли болалар боғча-яслиси тикланишини тезлаштириш каби наказлар Бухоро вилоят ва қишлоқ кенгашлари депутати, Ўзбекистон Компартияси XXII съезди делегати Назокат Ҳожиевага берилганди. Ташкилотчи коммунист халқ ишончини қозониш учун тинимсиз изланмоқда.

12-бригада оила пудратчиси, қишлоқ Кенгаши депутати Зулфия Йўлдошева ўзига бириктилган ердан энг юқори ҳосил кўтарди. Унинг ташаббуси билан Дабиён ҳамда Боғикалон қишлоқларини боғловчи 3 километр йўлга асфальт ётқизилди. 18-бригада механизатори Муҳаммад Шодиев, 14-бригада оила пудратчиси Ҳабиба Эргашева, 1-бригада саркори Жамол Бобоев сингари депутатлар ҳам жамоа хўжалигининг фахри ҳисобланадилар. Бу ташаббускорларнинг хайрли ишларидан сайловчилар хушнуд бўлмоқдалар.

Жорий йилда 350 оилага жамоа хўжалиги фермасидан ем-хашак, 68 оилага қўй ва эчки ҳамда 12 оилага зотли бузоқлар сотилди. Улуғ Ватан уруши ва меҳнат фахрийларидан Омон Сафоев, Нусрат Набиеванинг уй-жойлари ремонт қилинди ва янги турар жойлар қуриб берилди.

Ёшларни иш билан таъминлаш, қишлоқларда ёрдамчи корхоналарни очишга депутатлар бош-қош бўлишаяпти. Яқинда Сафар Ражабов бошлиқ хўжалик ҳисобидаги қурилиш бригадаси ишлай бошлади. Мазкур жамоа бинокорлари шу билан Маҳбуба Фармонова, Даврон Дўстмуродов, Ўринбой Сайфиев каби ўнлаб колхозчиларга янги уйлар қуриб беришди. Серташвиш депутатларнинг хайрли ишларидан Бухоро райони сайловчилари мамнун бўлмоқдалар.

Ж. ЙЎЛДОШЕВ.
ССЖИ Журналистлар уюшмаси аъзоси.

Бир йил муқаддам Совет Иттифоқи, АҚШ, Япония, Франция, Туркия, Ҳиндистон, Болгария, Эфиопия ва бошқа мамлакатлар ташаббуси билан Термиз шаҳрида БМТнинг «Салом операцияси» деб номланган мувофиқлаштирувчи маркази ташкил этилганди. Афғонистон жумҳуриятига иқтисодий ҳамда маънавий ёрдам беришни ўз олдига мақсад қилиб қўйган ташкилот вакиллари ўтган давр ичида жафокаш афғон халқига кўплаб дори-дармонлар, озиқ-овқат маҳсулотлари, қурилиш материаллари етказиб бердилар. Бу хайрли ишда Ўрта Осиё темир йўли, Термиз дарё порти ҳамда «Совтрансавто» жамоалари беминнат хизмат кўрсатишмоқда.

СУРАТДА: Афғонистонга навбатдаги юкни элтиш юзасидан янги шартномани франциялик эксперт Ю. Хаапонен (чапдан) ва Термиз дарё порти бошлиғи В. Ченчик имзоламоқдалар. Ўнгда таржимон Л. Панченко.

И. ХЎЖАЕВ олган сурат.

ХАЛҚ ДЕПУТАТИ БИЛАН МУЛОҚОТ

ДАДИЛ ҲАРАКАТ ЗАРУР

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Совети учинчи сессияси қизғин баҳс-мунозаралар, фикр алмашувларга бой бўлди. Кун тартибидаги ҳар бир масалага алоҳида диққат-эътибор қаратилди. Аввалги анжуманларга нисбатан бу сафар депутатлар фаоллиги сезилиб турди.

Мухбиримиз Т. АБДУРАҲМОНОВ Ўзбекистон ССР халқ депутати, Советобод шаҳар ижроия комитетининг раиси М. МУСАЕВ билан суҳбатлашди.

— Кун тартибидаги масалалар долзарблиги сессиянинг бошидан охиригача сезилиб турди. Сиёсий фаоллик, парламент ишига масъуллик кўзга ташланаяпти. Лекин баъзи ҳолларда фикрлар тез-тез такрорланиб турди. Қонунлар лойиҳаларининг моддаларига ўзгартишлар тўғрисида таклифлар оз. Бундан шу нарса сезилдики, айрим халқ депутатлари ушбу ҳужжатларни чуқур мушоҳада этмаганлар. Лойиҳалар доимий комиссиялар томонидан ўрганиб, матбуотда эълон қилинганда, мутахассислар, ҳуқуқшунослар томонидан кенг таҳлил этилганида депутатларга енгиллик туғдирилган бўларди.

— Кун тартибига қўшимчалар киритиш ҳақида қатор таклифлар билдирилди. Уларга муносабатингиз қандай!

— Масалалар кўп, албатта. Лекин энг муҳими тўла иқтисодий мустақилликка эришиш. Суверен жумҳурият барпо этмай туриб, на иқтисодиётда, на сиёсатда дадил қадам қўйиб бўлмайди. Шу боис аввалги сессияда жумҳурият мустақиллиги ҳақидаги декларациянинг қабул қилинишини тарихий воқеа деб баҳолайман. Аммо мустақиллик сари қўйилаётган ҳар бир қадам ниҳоятда қийинчиликлар билан бўлаяпти. Шундай бўлиши табиий. Бироқ бозор иқтисодиётига ўтиш раҳбарларимиздан, жумҳурият парламентидан янада дадилроқ бўлишни талаб этади.

— Агар сўз берилса яна қайси масалалар ҳақида гапирардингиз!

— Миллатлараро муносабатлар тўғрисида. Ўзбеклар, қозоқлар, қирғизлар, туркманлар, тожиклар ва бошқа ўтроқ халқлар азалдан икки дарё соҳилида яшаб, ҳаёт кечирганлар. Уларнинг урф-одатлари, маданияти бир-бирига чамбарчас боғлиқ. Навоийни, Жомийни, Махтумқулини, Абайни, Тўхтағулни, Бердақни таржимасиз ўқий оладилар. Бугунги миллий адоватларнинг келиб чиқиши, халқлар ўртасидаги низолар асосан чегараларга бўлинишдан келиб чиқаяпти. Бизнинг халқларимиз орасида ҳеч қандай чегара бўлмаслиги керак, деб ўйлайман. Биз тарихан қон-қардошлармиз.

— Сайловчиларингиз қандай наказлар беришган! Уларни ҳал этишда сессия минбаридан фойдаланишга ҳаракат қилдингизми!

— Сайловолди йиғилишларида қўйилган асосий саволлар турмуш шароитини яхшилашга қаратилганди. Ичимлик суви билан таъминлаш, газлаштириш, йўллар, уй-жойлар қуриш ва бошқа масалалар ҳамиша диққат-эътиборимда. Уларни амалга ошириш учун тегишли вазирликларнинг раҳбарларига мурожаат этдим. Гап фақат маблағдагина эмас. Материал таъминоти жуда оғир аҳволда. Мисол учун шаҳардаги кўп қаватли биноларни таъмирлашга ҳар хил ҳажмдаги 80 километр қувур, минг куб метр тахта, 20 минг донадан ортиқ шифер, 3 минг комплект сантехника ускуналари зарур. Сайловлардан кейин ўтган вақтда 20 йил давомида асфальтлаштирилмаган 4 та кўча созланди, юзга яқин хонадон газлаштирилди. 10 дан ортиқ кўп қаватли уйларнинг бир қисми таъмирланди. Албатта, шаҳар миқёсида бу жуда оз.

Мен фурсатдан фойдаланиб, Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалиги, Енгил саноат, Сув хўжалиги ва Мелиорация вазирликларидан жажжи шаҳарчамизга етук мутахассислар жўнатишларини илтимос қиламан. Советобод — жумҳуриятнинг навқирон шаҳарларидан. Халқнинг кучи билан жуда катта ободонлаштириш ишлари амалга оширилган. Бу ерда иттифоқ миқёсида минг ўринли санаторий-профилакторий қуриш мумкин. Ўша тилларда достон бўлган Қрим ва Ялтанинг ҳавоси бизнинг шаҳарда мавжуд.

— Советободда бевосита қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлайдиган қандай корхоналар бор!

— Дилимдаги савол бўлди. Бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан нафақат сўмни, ҳар бир тийинни ҳисоб-китоб қилмоғимиз керак. Шаҳар атрофида бир неча колхоз, совхоз жойлашган. Улар ўз маҳсулотларини 70 километр масофадаги область марказига ташийдилар. Айниқса, сут маҳсулотларини қайта ишлайдиган корхона сув билан ҳаводек зарур. Сут махсус машиналарда Андижонга олиб борилади, қайта ишлаб, яна шаҳарга келтириб сотилади. Ҳисоб-китоб қилинганда, халқ мақолида айтилганидек, эшаги бир тангаю тўқими минг танга бўлади. Менинг ниятим —шаҳарда сут ва гўшт маҳсулотларини қайта ишловчи цех ташкил этиш. Бунга албатта жумҳурият раҳбарияти ёрдам беради, деган умиддаман.

Умуман олганда депутат сифатида олдимизда турган муаммолар, ҳал этилиши лозим бўлган вазифалар жуда кўп. Ўйлайманки, сайловчилар билан биргаликда уларни албатта рўёбга чиқарамиз.

МАРДЛИК ВА ЮКСАК МАҲОРАТ УЧУН

ССЖИ Президенти М. С. Горбачевнинг фармонига биноан Ўзбекистон фуқаро авиацияси бошқармаси ИЛ-76 экипажининг аъзолари «Шахсий мардлиги учун» ордени билан мукофотландилар. Мураккаб авария ҳолатида мардлик, юксак касб маҳорати ва тадбиркорлик кўрсатган ўн кишининг фидойилиги шундай баҳоланди.

Воқеа 12 июнь куни эрта тонгда рўй берган эди: кўп юк ортиладиган ИЛ-76 самолёти 7600 метр баландликда Кобул аэропортидан 35 километр нарида учиб борарди. Экипаж Афғонистон жумҳуриятига юк олиб кетмоқда эди. Ҳаво кемаси пастлаётган вақтда унга отилган «Стингер» ракетасидан шикастланди. Ракета самолёт корпуси олд қисмининг чап томонига тегди, электр таъминоти тасмасини узиб юборди. Ракета тўғри келиб текканлиги сабабли эни бир ярим, бўйи 2 метрли тешик пайдо бўлди. Ёнғин чиқди, одамлар бахтига эсаётган шамол уни ўчирди. Кабинага ҳаво кира бошлади, иккита двигатель, ғилдираклар чиқарадиган система бутунлай ишламай қўйди.

Ана шундай жуда мушкул вазиятда экипаж ўз ихтиёрига бўйсунмай қўйган оғир машинани оддий, тупроқли аэродромга қўндиришга қарор қилди. Самолётнинг учиш тезлиги учиш-қўниш майдончасига тушаётган шу турдаги ҳаво кемасининг одатдаги тезлигига нисбатан кўп бўлганлиги аҳволни янада оғирлаштирди. Самолётнинг қўнаётган вақтдаги тезлиги одатдагидан 140 километр ортиқ, яъни 350 километрни ташкил этарди. ИЛ-76 самолётидан фойдаланилган йиллар ичида ҳеч ким бундай шароитда ерга қўнмаган эди.

Лекин учувчилар юксак маҳорат кўрсатишди. Экипажнинг бирорта аъзоси жиддий шикастланмади, 3 кишигина енгил лат еди. Тошкентлик учувчиларнинг юксак маҳорати бунда ўз таъсирини кўрсатди. Оғир самолёт қорни билан жуда катта тезликда ерга қўнаётганида унинг гавдаси шикастланди. Шундан кейин Тошкентга машинанинг шикастланмаган қисмлари олиб келинди.

(ЎзТАГ мухбири).

ТАБИАТ ВА ИНСОН

МУВОЗАНАТ

Табиат мувозанати бузилаяпти, дейишди. Тўғри, дедик. Орол қурияпти, дейишди. Тавба, дедик. Гўдаклар жон бераяпти, дейишди. Бетимизга фотиҳа тортиб, афсус дедик. Хўш, айтингчи, фалокатларни даф этиш учун бирор арзигулик иш қилдикми?

Кўзимиз олдида гўдак жон берди, ҳали куз шамолларидан тўйинмаган япроқлар барвақт сарғайди, юксак-юксакларда парвоз қилаётган қушлар қадрдон уяларини тарк этди — Ҳиндистонгами, қайсидир бир иссиқ ўлкага учиб кетди. Кўнгилни бир савол қийнайди: қушлар қайтиб келармикан? Бағримни бир армон ўртайди: боғлар гулга тўлармикан?

Мен бу аччиқ саволларни эндигина атак-чечак қилиб келаётган, шафқатсиз ҳаётнинг зарбасига учраган норасиданинг кўзларидан ўқидим. Сариққа чалиниб, касалликнинг исми-жисмига монанд заъфаронга айланган ўша гўдакнинг маъюс нигоҳларига дош бера олмадим.

1. ШАФҚАТСИЗ ҲИСОБОТ

Яқинда вилоят партия қўмитаси биносида СССР Олий Кенгаши экология ва ер ресурслари қўмитасининг раиси Қ. Салиқов билан матбуот ходимларининг учрашуви бўлиб ўтди. Ўртоқ Салиқов журналистларнинг саволларига жавоб бериб, Оролбўйи аҳолисининг етмиш фоизи турли хасталикларга йўлиққанлигини айтди. Ахир, бу даҳшат эмасми?

Хўш, жумҳуриятимизнинг бошқа вилоятлари, музофотларидаги аҳвол-чи? Келинг, Шофиркон райони мисолида фикр юритайлик. Бу ерда кейинги ўн йилда юқумли касалликлар айниқса кўпайди. Рақамлар тили билан айтадиган бўлсак, 1979 йилда 273 киши ошқозон-ичак касалликларига йўлиққан эди, 1989 йилда бу кўрсаткич 716 тага етди. Хасталик уч баравар ошди. 1979 йилда сариқ касаллиги билан оғриганлар 358 кишини ташкил этган бўлса, 1989 йилда бундай беморлар сони 896 кишига етди. Уларнинг 80—85 фоизи мактабгача ёшдаги болалардир. Бунинг устига 1987 йилнинг ўзида хавфли деб ҳисобланган, тиббиётимиз учун шармандали бўлган қорин тифи ва паратиф билан 187 киши касалланди. Ахир бу кичик рақам эмас: турмуш тарзимиз, тиббиётимизнинг ҳозирги аҳволини кўзгудагидек акс эттириб турибди.

Келинг, бу касалликлар иқтисодий жиҳатдан давлатга қанчага тушаётганини ҳисоблаб кўрайлик. Масалан, қорин тифи билан оғриган бир беморни даволаш учун 890 сўм сарфланади. 1987 йилда Шофирконда тиф ва паратиф билан касалланган 187 беморга 166 минг 460 сўм сарф қилинган. Сариққа чалинган бир беморга 869 сўм пул кетади. 1989 йилда сариққа чалинган 896 беморга 778 минг 624 сўм, юқумли ошқозон-ичак хасталиги билан оғриганларга 165 минг 396 сўм маблағ ажратилган. Район бўйича бир йил давомида юқумли касалликларга йўлиққанларга жами 1 миллион 110 минг 480 сўм, ўн йил давомида худди шу мақсадда ўн миллион сўмдан зиёдроқ маблағ сарфланган.

Кўриниб турибдики, юқумли хасталик йил сайин ошиб бормоқда. 1989 йилнинг олти ойида 203 киши юқумли ошқозон-ичак хасталиги билан рўйхатга олинган бўлса, бу кўрсаткич 1990 йилнинг олти ойида 305 нафарни ташкил этди. Ўн йил давомида районнинг мавжуд аҳолисидан 14 минг 519 нафари оғир ҳолатдаги юқумли касалликларга чалинганлиги қайд этилди.

Хўш, нега шундай бўлмоқда? Жавоб аниқ: районда экологик аҳвол ғоят даражада таранглашмоқда. Энг биринчи сабаб — ичимли сувнинг ўта ифлосланганлиги, дейишди мутахассислар. Иккинчи сабаб — қишлоқларнинг санитария ҳолати ёмонлашиб бораётганлиги бўлса, учинчидан, озиқ-овқат маҳсулотларининг сифатсизлиги, таркибида нитрат миқдорининг кўплигидир. Иттифоқ бўйича ҳар гектар ерга ўртача 3 килограммдан заҳри қотил тўғри келса, жумҳуриятимизда бу рақам 1988 йилда 50, 1989 йилда 25 килограммни ташкил этди. Ўлкамиз ҳамон нитрат қозонида қайнамоқда.

Аммо ичимли сув масаласини зудлик билан ҳал қилиш лозим. Зеро, бу эндиликда ҳаёт-мамот масаласидир. Диққатингизни қуйидаги рақамларга жалб қилмоқчимиз. 1979 йилда бир литр ерости сувида нормадаги 10 миллиграмм ўрнига 18—19 миллиграмм туз бор эди. 1990 йилга келиб бу кўрсаткич 40—42 миллиграммни ташкил этмоқда. Шу кеча-кундузда ўртача ўсиш 4—5 миллиграммга тенг. Бундай ҳолат давом этса, роппа-роса ўн беш йилдан сўнг сувнинг қаттиқлик даражаси юз миллиграммга етади. Бу — ҳақиқий намакоб дегани. Бу ҳақиқий фожиа дегани.

Ўн йил ва ўн миллион... Агар биз район қишлоқларини ёппасига сувлаштиришга ҳам камида ўн миллион сарфлаганимизда эди...

2. СУВ БЕРИНГ, СУВ!

Ўн миллион ҳар ҳолда бутун районни сувлаштириш имкониятини яратиши мумкин. Дарҳақиқат, кучайиб бораётган юқумли касалликларга харжланаётган миллионлар бир йўла сувлаштиришга сарфланганида қанчадан-қанча кишилар ҳаётини сақлаб қолган бўлур эдик.

Деҳқончилик-саноат комбинатидаги мутасадди ўртоқлар шундоқ изоҳ беришди. Хўш, районимизни сувлаштиришдаги ҳозирги аҳвол қандай? Мен худди ана шу савол билан район қурилиш кенгаши раиси, деҳқончилик-саноат комбинати директорининг ўринбосари А. Хўжаевга мурожаат қилдим.

— Аҳвол ниҳоятда оғир, — масалага аниқлик киритди суҳбатдошим. — Райондаги 5 та жамоа ҳамда 3 та давлат хўжалигини 1991 йил давомида сувлаштириш учун лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланган. Шу йилнинг ўзида 3 та давлат хўжалиги ҳамда «Ленинобод», Охунбобоев номли, Ф. Хўжаев номли жамоа хўжаликларини сувлаштириш кўзда тутилган. Умуман олганда бутун районимизни ичимли сув билан таъминлаш учун 14 миллион сўм маблағ керак. Шундан лойиҳалаштиришга 550 минг сўм сарфланди. Сувлаштириш қурилиши учун 129 минг сўм харж қилинди. Борингки, шу ишлар учун йил охиригача 400 минг сўм атрофида ишлатилади. Ана шундай тошбақа юриш билан бутун районни сувлаштиришга кам ҳам эмас, кўп ҳам эмас, 30 йил керак бўлади.

30 йил кутиш — халқнинг ёстиғини қуритиш дегани. Зудлик билан чора-тадбирлар кўрилмас экан, аҳвол янада жиддийлашаверади. Имиллашнинг эса ўзига хос сабаблари бор.

Мавжуд маълумотларга таяниб айтадиган бўлсак, айни дамда жамоа ва давлат хўжаликлари банкдан 4,5 миллион сўм қарздор. Бунинг устига колхоз ва совхозлар йил охиригача 6 миллион сўмлик бошқа қурилиш юмушларини бажаришлари керак. Хулоса шуки, сувлаштиришни амалга оширишга жамоа ва давлат хўжаликларининг иқтисодий қуввати етмайди. Ахир, баъзи хўжаликлар ҳатто лойиҳа ишлари учун ҳам маблағ ажратишолмаяпти. Жумладан, иқтисодий жиҳатдан бақувват деб ҳисобланган Куйбишев номли колхоз сувлаштириш лойиҳаси учун 22 минг 654 сўмлик, И. Мўминов номли колхоз 37 минг, «Шофиркон» колхози 51 минг, К. Маркс номли колхоз 43 минг сўмлик маблағни ўтказа олишмаяпти. Нега? «Шофиркон» колхози 1990 йил 1 июнь ҳолатида давлатдан 900 минг, К. Маркс номли колхоз 250 минг сўм қарздор эканлигини, И. Мўминов номли колхоз ҳисобида мутлақо маблағ йўқлигини таъкидлаб ўтмоқчимиз.

Районда 13 минг нафар колхозчи, 4 мингдан зиёд совхоз ишчиси бор. Минглаб кишилар чекка районларда, вилоят марказида, завод, фабрикаларда, қурилиш ташкилотларида меҳнат қилишади. Шундай экан, юз минг аҳолиси бор районни сувлаштиришни 17 минг кишининг бўйнига қўйиш ҳам инсофдан эмас. Хўжаликларни ичимли сув билан таъминлашга давлат маблағ ажратмас экан, иш асло олға силжимайди.

Афсуски, бу борадаги ҳақ-ҳуқуқларимиздан тўла фойдалана олаяпмизми? Йўқ, дейиш учун асос бор. Энг оғир ва фожиали оқибатларга олиб келаётган вазиятни енгиллаштиришда, ичимли сув муаммосини ҳал этишда район ижроия қўмитасининг дадил ҳаракатлари сезилмаяпти. Халқимиз ишонч билдириб сайлаган депутатларнинг фаоллиги, баландпарвоз ваъдалари қаерда қолди? Ахир, мазкур масала халқ номидан юқори партия ва совет ташкилотлари олдида ҳам кўндаланг қилиб қўйилиши мумкин эди-ку?

Тўғри, район ижроия қўмитасининг Бухоро вилояти ижроия қўмитаси собиқ раиси Ш. Гатаулинга ҳамда вилоят деҳқончилик-саноат уюшмаси раиси И. Раҳматовга 1990 йил 24 апрелда йўллаган расмий хати бор. Мактубда колхоз ва совхозларни сувлаштириш масаласи қўйилиб, жумладан шундай дейилади: «Колхоз ва совхозларнинг молиявий аҳволи айни пайтда ниҳоятда оғир. Шуни ҳисобга олган ҳолда ушбу қурилишларни, қишлоқ аҳолисини ичимли сув билан таъминлаш учун вилоят қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмаси кооперативининг марказлашган фондидан маблағ ажратишга рухсат беришингизни сўраймиз».

Хўш, вилоят маъмурлари рухсат беришармикан? Район халқининг илтимос ва илтижолари инобатга ўтармикан? Очиғини айтганда, вилоят ҳокимиятининг бир-бирига зид қарорлари ҳеч қачон ижобий натижа бермайди. Улар қоғозларда қолиб кетаверади. Ахир, вилоят ижроқўмининг 1987 — 1990 йиллар ҳамда 1995 йилгача мўлжалланган аҳолини ичимли сув билан таъминлаш дастурининг бажарилмаётганлигини қандай изоҳласа бўлади? Ана шу ҳужжатда кўрсатилишича, Шофиркон районининг К. Маркс номли колхоз ҳудудидаги Қалъа, «Ленинобод» колхозининг Ғуломте қишлоқларида артезиан қудуқлари қазилиб, сувни юмшатувчи мослама қуриш режалаштирилган эди. Қани ўша мосламалар? Ахир, ҳозир 1990 йил-ку! Вилоят ижроия қўмитаси мазкур дастурнинг ижросини йўлга қўймай туриб яна бир қарор чиқарди. 1990 йил 26 июндаги 154/11-сонли қарорда Шофирконда ичимли сув билан таъминловчи 75 та тозалагич мосламаси қуриш кўзда тутилган. Мазкур режа учун 4 миллион 600 минг сўм керак. Хўш, бу маблағ қаердан олинади? Қишлоқларни сувлаштириш яна қанча орқага сурилади?

Шофирконликларнинг омади келгани шуки, Жилвон массивида тоза ичимли сув бой манбаи борлиги аниқланди. Айтишларича, агар бир кеча-кундузда 4 минг 320 кубдан (бу район аҳолисини тўла таъминлайди) сув олганимизда ҳам бу манба 50 йилга етади. Гап шундаки, тежаб-тергаб фойдаланиш зарур. Ҳозир эса мавжуд сув МПМЗ ва ўрмон хўжалигига қарашли майдонларни суғориш учун ишлатилаяпти. Ахир, бу шафқатсизлик эмасми? Район аҳолисининг атиги 2,4 фоизи водопровод суви билан таъминланган, 97,6 фоизи артезиан қудуқларининг аччиқ, очиқ ҳавзаларнинг ифлос сувларидан фойдаланаяпти.

Бизга сув беринг, сув! Наҳотки, бунинг учун ўттиз йил кутиш керак бўлса? Наҳотки, сувлаштириш амалга оширилгунга қадар ҳар бир қишлоққа махсус транспорт билан сув ташиб келишни йўлга қўйиш имкони бўлмаса? Наҳотки, ҳалокатга махкум аҳолини қутқариб қолиш учун ана шу энг оддий воситадан ҳам фойдаланилмаса? Наҳотки...

3. БУТИФОС ҚАБРИСТОНИ

Ҳовлимиздаги табиатга кўрк бериб, сархил мевасини кўз-кўз қилиб турган ўрик дарахти бир неча кунда қовжираб қолди. Сўнг олча япроқлари сарғая бошлади... Ҳар йили ёзнинг жазирама кунларида мевали ниҳоллардан жудо бўлиш — эндиликда табиий ҳолдек. Ҳа, бирин-кетин ниҳоллар қурий бошлаяпти. Қасдма-қасдига олгандек, йўғон-йўғон мева дарахтлари қурияпти. Гўдакларнинг ризқ-рўзи, насибаси қийилаяпти. Танга ором, белга қувват берувчи мусаффо ҳаво таъминотчилари ҳалок бўлаяпти. Қуриётган дов-дарахтлар ҳисоби бирор-бир ташкилотда борми?

Суриштирдим. Йўқ экан. Хомчўт қилиб кўрдим. Районда 18 мингдан зиёд хонадон бор. Бир хонадон ҳар йили ўртача битта тупдан вояга етган дарахтни бой бераётган бўлса, бу 18 минг кўчатдан ажралдик дегани. Бу 18 минг хонадоннинг мева-чевага бўлган эҳтиёжи ортди дегани. Бу бозорда нарх-наво кескин ошди дегани.

Ўрик дарахтининг қуруқ шох-шаббаларини арралаётган деҳқон тўнғиллайди:

— Лаънати қурт урган шундоқ...

— Сувдан, — дейди шериги. — Шўркўл суви аралашдими, билингки, экинни ҳам, дов-дарахтни ҳам қийратади...

Хуллас, об-ҳаводан, табиий муҳитнинг ифлосланишидан, тупроқ таркибининг бузилишидан десак, тўғри бўлармикан?

Деҳқоннинг кўз олдида 15—20 йил олдинги боғларнинг сурати. Эҳ-ҳе, нақд жаннатнинг ўзи эди. Ҳар бир қишлоқнинг ўз боғи, чорбоғи бор эди. Олмазор, анжирзор, ўрикзор, шафтолизор, анорзорлар қани? Қўпориб ташлашди таг-томири билан. Ўша боғларнинг шуҳратини, яна тиклаб бўлармикан? Луччак шафтолию қандак ўрик, ҳусайни узумларни кўпайтириб бўлармикан? Деҳқон шу ҳақда ўйлайди, шу ҳақда сўйлайди. Қўлида эса арра: қуриган шох-шаббалар энди ўтинга ярайди.

— Муҳими — ниҳол экиш эмас, мавжуд дарахтларни асраб-авайлаш, — дейди агроном дўстим. У ҳақ. Шунинг учун ҳам ҳакки, ниҳол экиш жўн иш, аммо уни парваришлаш — машаққат. Хўш, сув бузилган, ҳаво заҳарланган, тупроқнинг куч-қуввати қолмаган бўлса-чи? Бутифос, ДДТ ва бошқа заҳарли химикатлар таъқиқланди-ю ҳамма иш силлиққина кечди, деб ўйлайсизми? Йўқ. Бу заҳри қотиллар ҳаммамизнинг қалбимизга кўмилган. У ҳали юз йиллар еримизни, сувимизни заҳарлаб, келажак наслларимизни безовта қилади. Ҳаётимизга оғу бўлиб қўшилади. Келинг, яхшиси — район санитария-эпидемиология станцияси ҳамда табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг район «Сельхозхимия» бирлашмаси раиси Ж. Ҳамроевга, коммунал хўжалиги бўлими бошлиғи Қ. Тоҳировга 1990 йил 17 июлда йўллаган мактубини шарҳлайлик. 1990 йил июль ойида коммунал хўжалиги бўлимига қарашли марказий ахлатхона бульдозер ёрдамида тартибга солинаётганда бундан бир неча йил олдин кўмиб ташланган кўп миқдордаги (ўн тоннадан ортиқроқ) бутифос ва бошқа заҳарли химикатларнинг устки қисми очилиб, заҳри қотилларнинг ўткир ҳиди Советобод қишлоғи ва МПМЗ жамоасини безовта қилган, дейилади мактубда. Кўнгилсиз ҳодиса туфайли МПМЗ ишчилари бульдозер ёрдамида заҳарли химикатларни қайта кўмишга мажбур бўлишган. Санитария-гигиена ва экология қонун-қоидаларига мувофиқ ўта заҳарли химикатларнинг ерга кўмилишига мутлақо рухсат этилмаслиги, бу билан ташқи муҳит ва ерости сувлари ифлосланишини ҳисобга олиб, район санитария-эпидемиология станцияси ва табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ССЖИ Вазирлар Кенгашининг 1973 йил 31 майдаги 361-сонли қарори билан тасдиқланган «ССЖИда давлат санитария назорати тўғрисида»ги низомга ва Ўзбекистон ССЖнинг Ер тўғрисидаги қонуни 32-моддаси, Ўзбекистон ССЖнинг Сув тўғрисидаги қонуни 46-моддасига мувофиқ ер остига кўмилган заҳарли химикатларни ўн кун мобайнида қазиб олиб, Ромитандаги заҳарли химикатлар мозорига элтиб топширишни сизларнинг зиммангизга юклайди.

Хуллас, Советобод қишлоғи воқеаси ана шундан иборат. Бутифос қабристони ҳамон дўппайиб турибди. Ҳа, она тупроқ заҳру заққумларга тўлиб кетди. Биз нуқул шахсий хонадонлардаги қовжираётган ниҳоллар ҳақида мисол келтирдик. Аммо жамоа ва давлат хўжаликларидаги катта-катта боғ-чорбоғларнинг аянчли ҳолатидан ҳам қалб изтиробга тушади. Фақат шугина эмас, ҳозир «яшил қалқон» вазифасини ўтаётган юз минглаб гектар майдонни эгаллаган Бухоро саксовулзорларида ҳам аҳвол жиддийлашди. Ёш-ёш саксовул ниҳоллари чириш касаллигига чалиниб, нобуд бўлмоқда. Юзлаб тур паррандаю даррандалар, хуллас, ҳайвонот олами саксовулзорларни тарк этмоқда. Ўнлаб ноёб ўсимликлар йўқолиш арафасида.

— Ана шуларнинг ҳаммаси ўрмон ҳимоясига лоқайд муносабатимиз оқибатидир, —дейди Шофиркон ўрмон хўжалиги директори Ҳ. Маъдиев. — Бу салбий ҳолатнинг олдини олиш учун биолаборатория ташкил этиш мақсадида жумҳурият ўрмон хўжалиги вазирининг ўринбосари Яҳёевга бир неча бор мурожаат қилдик. Афсуски, амалий натижа йўқ.

Шунингдек, Бухоронинг иккинчи «яшил қалқон»ини бунёд этиш ҳам кечикмоқда. Бу долзарб муаммони ечиш учун 200—300 минг гектар ер жамоа ва давлат хўжаликларидан қайтариб олиниши керак. Саҳро ўзлаштириладиган, чорва моллари боқилиб, пайҳон қилинадиган маскан эмас. Саҳро — табиатнинг бир бўлаги, ўз ҳолида, ўз мувозанатида сақланиши лозим. Агар иккинчи қалқон — катта ҳажмдаги иҳотазорлар барпо қилинмас экан, яқин ўн йилларда бутун Бухоро вилоятини ҳам қум босиш хавфи кучаяверади.

4. КЕЛАЖАК ОЛДИДАГИ МАСЪУЛЛИК

СССР Конституциясининг 67-моддасида шундай дейилади: «СССР фуқаролари табиатни муҳофаза қилишга ва унинг бойликларини асрашга мажбурдирлар». Хўш, ана шу мажбурият бажарилаяптими? Агар бажарилганда эди... Келинг, яхшиси — вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг маълумотномасига назар ташлайлик.

Инсоният шу пайтгача ернинг шўрланиши, сув ва шамол эрозияси туфайли салкам икки миллиард гектарга яқин ниҳоятда ҳосилдор ердан ажралди. Совет Иттифоқида уч миллион гектар ер экин экиш учун мутлақо яроқсиз бўлиб қолмоқда. Оролнинг қуриши туфайли ҳозирги кунда бир миллион гектар майдон шипшийдам чўлга айланиб бормоқда. Кейинги 30 йил давомида тупроқнинг шўрланиши ва шамол эрозияси Бухоро вилоятида 61 фоиз, Шофиркон районида 68 фоиз экин майдонига бағоят катта зарар етказди.

Ҳозир ўсимликлар азотли ўғитларнинг фақат 30 фоизи, фосфорли ўғитларнинг 12 фоизи ва калийли ўғитларнинг 30—40 фоизини ўзлаштиради. Қолган қисми эса тупроқ ва сувга қўшилиб кетмоқда. Демак, у бизнинг насибамиз экан.

Ҳозир ер куррасида одамларнинг 80 фоизи сифатсиз сувни истеъмол қилиш туфайли турли хил касалликларга йўлиқиб, ҳар йили ўн миллионлаб кишилар нобуд бўлмоқда. Бизнинг инқилобдан кейинги 70 йил давомида тараққий этган мўъжаз районимизда сифатсиз, бунинг устига заҳарли сувни истеъмол қилувчилар — юз фоиз!

20 километр юксакда азон қатламига дарз кетди. Бу ер учун ҳалокатли таъсир этмоқда. Турли хасталиклар кўпаймоқда. Устига устак Бухоро вилояти саноат корхоналарининг катта-кичик мўриларидан, ҳавони заҳарловчи 2.080 та ташкилот ва корхонадан чиқаётган қурумлар ҳам ҳаммамизнинг улушимизга тўғри келмоқда. Бухоро графит-гипс комбинати, ЖБИ-К-6, УНР-985, ғишт заводи, пахта тозалаш, ёғ заводлари, Навоий кимё, электркимё, цемент комбинатлари ҳавони булғаш пойгасида пешқадамлик қилишмоқда. Афсуски, Бухоро корхоналарида фақат 46 фоиз заҳарли газларни сақлаб қолувчи ускуналар ўрнатилган, холос. Бу лоқайдлик учун жавобгарлик кимнинг зиммасида? Агар маълумотнома алдамаса, ўтган йилнинг ўзида вилоятимизда 256,4 минг тонна, шундан Навоий шаҳрида 120,4 минг тонна заҳарли газ ҳавога сўрилганлиги аянчли ҳол эмасми?

Бухоро шаҳрининг ноёб обидаларини безовчи лайлаклар қарийб 20 йилдан буён кўринмай қолди. Яна ўнлаб, юзлаб паррандалар, камёб ҳайвонлар «Қизил китоб»ларга киритилди. Мана шуларнинг ҳаммаси сув ва ҳавонинг булғанишидан, табиат мувозанатининг бузилишидан-ку, ахир!

Шофиркондаги Вардонзе қўриқхонаси тақдирига лоқайд қараш жуда қимматга тушди. У қўриқхона сифатида бир неча йилгина расмий тан олинди, холос. Кейинчалик табиат ёдгорлигига айлантирилди. Юзлаб тур ноёб ўсимликларга, ўнлаб ёввойи ҳайвонларга, паррандаларга, энг муҳими — кўҳна тарихга бой Вардонзе бугун эгасиз бўлиб қолди. Бу орада не-не йўқотишлар бўлмади дейсиз. Ҳа, тарих ҳаммасига гувоҳ. Биз қачонлардир мана шу жиноятларнинг ҳаммаси учун келажак авлод олдида жавоб берамиз. Виждон суди олдида жавоб берамиз!

Ана ўшанда юрак қисилиб, тил калимага келмай қолганида қайсидир бир фильм қаҳрамонидек, нола қиламиз: ҳаво етишмаяпти, нафас олиш қийинлашаяпти, деразаларни очиб қўйинг...

Салим МУХТОР,
ССЖИ Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

● **ЧЕЛЯБИНСК.** Челябинск трактор заводи машинасозларининг ташаббуси билан йўл-қурилиш техникаси ишлаб чиқарадиган саноат концерни ташкил этиш юзасидан таъсис конференцияси бўлди. Бешта иттифоқдош жумҳуриятдаги 30 та корхона ва ташкилот бу концернда қатнашди.

● **ТАГАНРОГ.** (Ростов вилояти). «Таганрог комбайн заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг цехларида далалар учун янги техника тайёрланмоқда. Бу — КЗС-3 комбайнларидир. Подмосковье ва Украинадаги синов станцияларида бу машиналар соатига 2,9 тонна дон янчди ва бунда жуда кам нобудгарчиликка йўл қўйди.

● **ПАВЛОВСК.** (Воронеж вилояти). КАМА бирлашмасининг бу ерда кўп юк ортиладиган автомобиллар ишлаб чиқарувчи зонал маркази қудратли «КаМАЗ»ларнинг бекор туриб қолишини анча қисқартиради. Мазкур марказ вилоят жанубидаги ўн етти районнинг автокорхоналари, жамоа хўжалиги ва давлат хўжалигига хизмат қилади.

● **КИШИНЕВ.** «Молодежь молдови» газетасининг журналистлари ўз нашрларини яна чоп эта бошладилар. Маълумки, сиёсий иш ташлаш эълон қилиниб, матбуот уйининг таҳририят жойлашган бешинчи қаватида ёнғин бўлганидан кейин газета деярли икки ой мобайнида чиқарилмаётган эди. Энди «Молодежь молдови» бир йўла иккита тенг ҳуқуқли ҳаммуассисга эга. Булар таҳририят жамоаси билан Молдова ЛКЕИ Марказий Комитетидир.

● **БАРНАУЛ.** Олтой жамоа хўжаликлари ва давлат хўжаликлари мой берадиган кунгабоқар ҳосилини янчиб бўлдилар. 132 минг гектар майдондаги ҳосил исроф қилинмасдан йиғиб олинди. Давлатга мой берадиган кунгабоқар уруғлигини сотиш режаси ҳам бажарилди. Янги ҳосилдан дастлабки 100 минг тонна кунгабоқар мойи тайёрланди. Бу маҳсулот савдо тармоқларига чиқарилди.

● **ОЛМА-ОТА.** Қозоғистон зоологлари ноёб бир тажрибани ниҳоясига етказдилар: қушлар онласида лочин боласини тарбиялаш жараёнини такрорлайдиган махсус усул билан сунъий шароитда тарбиялаб, катта қилинган учта лочин Совет Иттифоқида биринчи марта учириб юборилди, бу қушлар энди ризқ-рўзини ўзлари топишлари керак. Бундай усулни «шунқор» Совет-Герман қўшма корхонасининг мутахассислари Қизил китобга киритилган ноёб қушлар сонини тиклаш мақсадида ишлаб чиққанлар.

● **ЧЕРЕПОВЕЦ** (Вологда вилояти). Болаларнинг «Тераксор» деб аталган руҳий-асабий касалликлар санаторийси Совет-Финляндия қўшма қурилиш корхонасининг иншооти бўлади. Череповец металлургия комбинатининг жамоаси қурилишни маблағ билан таъминлашга қарор қилди. Санаторий биноси кишилар соғлиғи учун хавфсиз ҳудудда қад кўтаради ва табобатнинг ҳозирги талабларига жавоб берадиган ускуналар билан жиҳозланади.

● **ЛЕНИНГРАД.** Шаҳардаги театр актёрлари студиясига Андрей Миронов номи берилди. «Ғанимат дамлар бошланди» спектаклини ҳаётдан бевақт кўз юмган санъаткорнинг хотирасига бағишлашга қарор қилинди.

● **ОРЕЛ.** Бу ерда Бутуниттифоқ илмий-амалий анжумани очилди. Анжуманда рус тили давлат автоматлашган фразеология луғатини тузиш муаммолари муҳокама қилинмоқда. Асосий мақсад—рус тилини чуқур ўрганиш негизида ЭҲМ хотираси ҳажми ва мазмунини аниқлаб олишдир.

● **ВЛАДИВОСТОК.** Ўзининг 100 йиллик маъракасини нишонлаган адмирал Г. И. Невельский Узоқ Шарқ олий инженерлик денгиз билим юрти жаҳон океанининг барча чеккаларидан радиограммалар олди. Узоқ масофага сузиш бўйича жаҳонда биринчи аёл — кема капитани А. Шчетинина, капитанлар М. Гоцкий, Т. Бондаренко ва билим юртини битириб чиққан бошқа минглаб кишилар бугунги кунда Ватан савдо флотининг фахри саналадилар.

(ТАСС).

Наманганда кўчма ойнаи жаҳон станциясининг ишга тушиши билан биринчи кўрсатувлар берилди. Эндиликда бу ердан ҳаво тўлқинларига ҳафтада бир соатлик эшиттириш чиқади. Келаси йилдан эса уни икки ҳисса кўпайтириш мўлжалланаяпти.

СУРАТДА: вилоят телевидение ва радиоэшиттириш қўмитаси бош муҳандиси Олимжон Аҳмедов ойнаи жаҳон пультида.

А. КОВТУН олган сурат.

* * *

Усмонжон Раҳимов салкам қирқ йилдан бери Фарғонадаги 9-автобус паркида хизмат қилади. Шу вақт мобайнида бир неча турдаги автомобилларни ўзлаштирди, кўплаб ёш ҳайдовчиларга бу касб сирларини ўргатди. Раҳимовнинг кўп йиллик меҳнати Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси, Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши Раёсати, Жумҳурият Вазирлар Кенгаши ва Ўзбекистон ССЖ Автомобиль транспорти вазирлигининг фахрий ёрлиқлари билан тақдирланган.

СУРАТДА: У. Раҳимов ва унинг корхонада электрчи бўлиб ишлаётган тўнғич фарзанди Йўлдошали.

Ш. АЛИМОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

Ошкоралик кўзгусида

ТЕКИН ТОМОҚ ТЕШИБ ЧИҚАДИ

Ҳаром қўл оралаган жойдан қут-барака кўтарилади. Очиғини айтганда, бизда қўли «совун кўрмаган» кимсалар кўпайиб қолди. Улар эл-юрт ризқига чанг солишмоқда. Жиноий иши Наманган вилоят судида кўрилган кимсалар бунга мисол бўла олади.

УЧАР

Вилоят судининг жиноят ишлари бўйича ҳайъатининг очиқ суд мажлиси бир неча кун давом этди. Унга К. Абдувалиева раислик қилди. Ниҳоят ҳукм ўқиб эшиттирилди:

«...Судланувчи Жалилов Маҳмуд Тўлқинович Ўзбекистон ССЖ Жиноят кодексининг 119—1-моддаси билан 10 йил муддатга озодликдан маҳрум этилсин».

Вилоят суди биносида бу воқеани афсус ва надомат билан кузатиб ўтирган кишилар: «Эй, аттанг! Қилмишқидирмиш экан-да!» —дея уй-уйларига тарқалишди.

...М. Жалиловга раҳмимиз келади. Эндигина 28 баҳорни кўрган. Гулдай оиласи, икки фарзанди бор. Ўн йил улардан жудоликда яшайди.

Ёшгина йигит нега шу аҳволга тушди? Бунга кимлар сабабчи? 1987 йилнинг 15 июни эди. Наманган вилоят соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири Ваҳоб Умрзоқов кассирлик тажрибаси йўқ бўлишига қарамай М. Жалиловни шу лавозимга ишга қабул қилиш ҳақидаги буйруққа қўл қўйди.

«Кассирликда бирон нарсани тушунмасам-да, менга каттагина лавозимни, яъни моддий жавобгарлиги бўлган ишни топширишди, — дейди М. Жалилов. — Ўша вақтда мутахассис йўқ эканми, мени «уддабурон, ишбилармон» деб мақташди. Бу жиҳатларим бош бухгалтеримиз Солижон Араббоевга ҳам маъқул келди. Бундан ташқари, раҳбарларга шарт қўйганман: кассирлик маоши жуда оз экан, мен вақтида ойликни олиб келиб тарқатаман, бошқа вақт қаерда деб суриштирмайсизлар. Рози бўлишди».

Қарабсизки, М. Жалиловнинг ҳамиша дўпписи чамбарак. Ҳисоботларни хоҳлаган вақтида топширади. Кейинги ойнинг ведомостларини олдинги ой ҳисобига қўшади. Бош бухгалтер С. Араббоев ведомостлардаги имзоларга қарайди, холос. Бошқасига эътибор бермайди.

Хуллас икки йил мобайнида унинг иш фаолияти бирор марта ҳам текширилмади. Раҳбарлар назоратидан бутунлай четда қолган кассирга сайру саёҳат қилиш учун Новосибирск, Новокузнецк, Омск, Томск шаҳарлари бир қадам бўлиб қолди.

...1988 йил охири эди. М. Жалилов Новосибирск шаҳрига янги йилни кутиб олиш учун кетди. Бир ҳафта «дам олиб», Наманганга қайтди. Орадан кўп ўтмай у талай пул билан Новосибирскда яна пайдо бўлди. 36 минг сўмни бой берди.

Хуллас, суд ҳукмида кўрсатиб ўтилган 90.676 сўм 22 тийинни М. Жалилов ана шундай ҳаром-ҳариш ишларга совурган эди.

«Ишбилармон ходим» билан бир қаторда тегишли назорат олиб бормагани учун бош бухгалтер Солижон Араббоев ҳам судда жазосини олди.

ФИРИБГАР

Эркин Расулов 1981 йилнинг декабридан 1984 йилнинг 15 августига қадар ўша пайтда «Облколхозстрой» деб номланган идора қошида очилган «Нуробод» уй-жой қуриш кооперативига раис бўлди. Кооператив фақат шу ташкилот доирасида ишловчи кишиларга уй-жой қуриб бериши, уларнинг турмуш даражасини яхшилашга ёрдамлашиши керак эди. Афсуски, Э. Расулов ва трест бошлиғи А. Ҳожимирзаевлар бунга амал қилишмади. Трестга алоқаси бўлмаган кишиларга ҳам «Сизларни кооперативга аъзо қилиб, уй-жой билан таъминлаймиз», деб катта-катта ваъда бериб юборавериишди.

Хуллас, Э. Расуловнинг иши юришиб кетди. Қуруқ ваъда эвазига Муқаддас Қурбоновадан 4.145 сўм, Иноят Турдиевадан 6.000 сўм, Маҳмуд Рустамовдан 5.000 сўм олди. Уларнинг қўлига қурилиш трести муҳри босилган қабул қоғозларини тутқазди. Орадан кунлар ўтаверди. Уй-жойдан эса дарак йўқ. «Пулини тўлаб қўйганмиз, ҳужжати қўлда, бермай нима қилишарди», — деб сабр қилиб юришаверди одамлар.

Эркин Расулов 1984 йил 15 августда раисликни бошқа кишига топширди. Ҳисоб-китоб қилинганда кооперативнинг 22.173 сўмлик маблағини ўзлаштиргани маълум бўлди...

Унга нисбатан ҳеч қандай чора кўрилмади. Э. Расулов кооператив раислигидан бўшатилганидан кейин ҳам тап тортмай ўз «фаолиятини» давом эттирди. «Кооперативга аъзо қилиб оламиз. Уй берамиз», деб 1984 — 1986 йиллар давомида ўн бир кишидан 74.200 сўм олди. Афсуски, бу кишиларнинг қўлига ҳам қурилиш трести муҳри босилган қабул қоғозлари берилган. Хўш, бундан трест раҳбарлари хабарсиз эдиларми?! «Улар яхши билишган», — дейди Э. Расулов. Трест бошлиғи А. Ҳожимирзаев ҳам ўзи раҳбар бўлган ташкилот муҳрини сақлашга совуққонлик билан қараганини инкор этмайди.

Уй-жойлик бўлиб қолиш орзусида юрган ва оқибатда Э. Расуловнинг домига илинган кишилар пулларини ундириб олиш мақсадида тўрт тарафга чопишди. Охири Э. Расулов ҳовли-жойини сотди. Шундан 10.500 сўмини О. Азизхоновга, 9.000 сўмини Г. Абдуллаевга, 9.000 сўмини эса А. Эгамбердиевга тўлади. Қаранг, фирибгарлик кишини нималарга олиб боради.

Вилоят суди жиноят ишлари бўйича ҳайъатининг очиқ мажлисида Эркин Ҳожимирзаевич Расулов 7 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди. Шунингдек, судлов ҳайъати гражданлик даъвогарларига (жами ўн киши) келтирилган зарарни (57.545 сўм) Э. Расуловдан ундиришни лозим деб топди.

Яна шуни ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, Наманган вилоят судининг жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъати биз юқорида баён этган ҳар икки иш бўйича хусусий ажримлар чиқариб, бирини Ўзбекистон ССЖ Соғлиқни сақлаш вазирлиги, иккинчисини эса республика Агросаноат қурилиш бирлашмаси раҳбарлари эътиборига ҳавола қилди.

* * *

Кассир Маҳмуд Жалилов, кооператив раиси Эркин Расулов каби инсофсизлар орамизда ҳозирча «ошиғимиз олчи» деб юришибди. Вақти келиб улар ҳам тегишли жазоларини олишади. Жамоатчилик лоқайдликка чек қўйиб, ўзгалар ҳисобига яшаётганлар илдизига болта уришда ҳуқуқни муҳофаза этиш маҳкамаларига яқиндан ёрдам берса, бундай балолар тезроқ даф бўлади.

К. КОМИЛОВ,
Наманган вилоят судининг раиси.

У. ЮСУПОВ,
журналист.

АҲВОЛИМНИ ТУШУН, БЎРИЖОН!

ҲИКОЯ

Ўшанда тўрт ёшар эдим. Отамни жанггоҳга кузатишга онам билан бирга кетдик. Ҳарбий комиссариатдан вокзалгача отам мени кўтариб борди. Сўнгра пичоғи ва таёғини онамга узатаркан:

— Онаси, болани сенга, сени худога топширдим. Ўлмай қайтиб келсам, бахтим. Ўлсам, рози бўл, — деди. Сўнгра мени ва онамни бағрига босиб турди-да, саф тортаётган одамлар томон югурди.

Отам жўнаб кетганидан кейин ҳам бир қанча вақт вокзалда тентираб юрдик. Онам пичоқни таёқ учига боғлагунча қоронғи тушди. Аёз. Осмонда юлдузлар чарақлайди. Ҳар жой-ҳар жойда ола-була қор. Эшак музлаб қолган йўлдан хавотирланиб қадам ташлайди. Мен оёқларимни хуржун кўзига солиб онамга қапишиб ўтирибман. Эски Термиз харобалари ёнидан бораётганимизда аллақандай бир махлуқ йўлимизни кесиб ўтди. Эшак бирдан тихирлик қилиб, жойида типирчилаб тураверди. Шу пайт боягги махлуқ йўлимизда кўндаланг турганча тишларини шақиллата бошлади.

— Бўри! — деб юборди онам қўрқинчли бақириб. — Э, Термиз отагинам, ўз паноҳингизда асранг. Мана шу жондорларнинг ҳам кўнглига раҳмшафқат солинг...

— Энди нима қиламиз, бўри еб қўйса-я бизларни? — дедим қўрқувдан дағ-дағ титраб.

— Қўрқма, болам, у бизларга тегмайди, — онам менга тасалли бериб, махлуққа илтижо қила бошлади:— Бўрижон, бизга раҳминг келсин. Ахир, сенга душман эмасмиз-ку. Ҳозиргина болаларнинг отасини уришга, фашистларнинг додини беришга жўнатдим. Худо кўрсатмасин, улар бостириб келсалар, сенинг ҳам, бизнинг ҳам шўримиз қурийди. Аҳволимизни тушун, Бўрижон! Балки сен ҳам мендек онадирсан ёки отадирсан. Сенинг ҳам меникидай болаларинг бордир?!

Бўри гўё онамнинг гапларини уққандай думини қисганча қаёққадир ғойиб бўлди. Эшак тинчиб, йўлга тушди. Энди у йўрғалай бошлади. Онам бирор нарса ортимиздан ёпишиб қоладигандек учига пичоқ боғланган таёқни тайёр қилди.

Ўша кундан бошлаб онам бутун масъулиятни зиммасига олди. Кундузи далада ишлаб, кечаси топган бир ҳовуч донни ёрғичоққа тортиб, товада нон пишириб берарди. Ўзи ва катта акамга бир хил катталикда, ўртанча акамга кичикроқ (лекин у каттароқ бўлсин деб хархаша қиларди), кичик акамга ундан ҳам кичикроқ, опам икковимизга бир хил, ундан ҳам кичикроқ қилиб пиширарди. Бу бизнинг кундузги улушимиз. Кечқурунлари гўжа ёки атала бўларди. Гоҳида бодроқ ердик. Биз ўчоқ бошида тизилиб ўтириб, бодроқнинг бодраб очилишини завқ билан томоша қилардик. Онам бодроқ супургини қозонда айлантирар экан, «эрсак-терсак» дея ҳар биримизнинг исмимизни айтиб, «уйлантирсак», опамни «куёвга берсак» дея хиргойи қиларди. Биз гўё ҳақиқатдан ҳам уйланаётгандек илжайсак, опам уятдан юзини яширарди.

Акаларим бошоқ теришар, тўқайдаги ёввойи жийдалардан ўтин тайёрлаб, шаҳарга обориб, егуликка алмаштириб келишарди. Опам иккимиз эчки боқардик. Жун ёки увада пахталарни титиб, тағин бир тўрвадан тезак ҳам териб қайтардик. Онамиз бизлар ухлаганимиздан кейин алламаҳалгача урчуқ йигирар, ўрмак тўқиб, бизларга кийим-бош тикиш билан машғул бўларди. Гоҳида ҳаракатимизни кузатар экан, катта акамга «Савдогар», ўртанча акамга «Деҳқон», кичик акамга «Қассоб», менга эса «Мулла» деб лақаб қўярди. Худди айтганидай бўлди. Катта акам савдо ходими, ўртанча акам пахтакор, кичик акам қассоб, мен эса қаламкаш бўлдик.

— Ким нима бўлишини қаёқдан билгансиз? — сўрадим бир куни онамдан. У бундай деди:

— Катта аканг нуқул танга йиғиб юрарди. Ўртанча аканг ўт ўриш, ер чопишни яхши кўрарди. Кичик аканг эса суяк ғажирди. Сени эса қачон кўрсам, қўлингда китоб, қоғоз, қалам бўларди. Шунга қараб ўзимча тахмин қилганман.

Онаизоримиз отамизни ҳали-ҳали кутиб юрарди. Падарим бир тишлаб кемтик қилиб кетган нонни эса ноёб нарсадек хона тўрига осиб, авайлаб асрарди. Бир куни белоруссиялик изтопарлардан отам Короткевич қишлоғини фашистлардан озод қилишда ҳалок бўлганлиги хусусида хат олганимизда ўзини қўярга жой тополмай қолди. Қабрини зиёрат қилиб қайтганидан кейин аза очди...

Онам қишлоқда яшарди. Уч ўғли, бир қизи ёнида. Гўё полопонларини хавф-хатардан сақлашга шай она бургутдек гоҳ унисиникида, гоҳ бунисиникида юрарди. Фақат менгина узоқда — шаҳарда яшайман. Шунинг учун уч-тўрт ойда бир келиб, меҳмон бўлиб кетарди. Лимонзорга кўчиб келганимдан буён ойлаб яшайдиган бўлди.

Қишлоққа менинг ҳеч бўлмаса ҳафта — ўн кунда бир бориб туришимни сўрарди. Бир куни машинанинг устма-уст сигналидан уйғониб кетдим. Чиқиб қарасам, жияним Диёр турибди.

— Момомнинг мазаси йўқ,— деди у дабдурустдан.

Бўғинларим бирдан бўшашиб кетди. Юрагим қаъридан бир нидо отилиб чиққандек бўлди-ю бўғзимда тиқилиб қолди. Гапирай десам, овозим, юрай десам, оёғимда мадор йўқ.

— Нега туриб қолдингиз, бўлинг тезроқ! — деди Диёр.— Янгамниям, болаларингизниям олиб, машинага чиқинг.

Қишлоққа етиб келдим-у, «Онам тирикми ўзи?» — деб сўрадим. Қалтираб чиққан овозим ўзимгаям беҳушов туюлди.

— Тириг-е, — деди Диёр кулиб. — Грипп-припп бўлса керак-да.

Индамадим. Ичимда: «Ўз онанг бўлганида кулмас эдинг-а», — деб қўйдим. Катта акамнинг дарвозаси ёнида машиналар кўпайиб қолганини кўриб, юрагим орқага тортиб кетди. Кўз ёшларимни базўр тийиб, ичкари кирдим.

— Она, сизга нима бўлди?— шундай дедим-у, бирдан йиғлаб юбордим. Энгашиб, юзларига юзимни босдим. Онам сергак тортиб, кўзларини ярим очган ҳолда пичирлади:

— Йиғлама, болам, қўлларимни уқала.

Онамнинг нозик билакларини кафтларим орасига олиб, беозор уқалар эканман, бир вақтлар бу қўллар қандай мушкул ишларни бажарганини кўз олдимга келтирдим...

Онам бир мартагина қаттиқ касал бўлганини биламан. 50-йиллар эди. Унинг аъзойи-баданини шишиб кетди. Докторга кўрсатмоқчи бўлдик. Кўнмади.

— Тарвуз еганимда яхши бўлиб кетардим-а, — деди бир куни. Акам шу заҳоти кўчага чиқиб кетди. Бозордан битта тарвуз олиб келди. Шундан сўнг онамиз бироз тузалгандай бўлди. Орадан бир қанча вақт ўтгач, бобом мени наврўз сайлига олиб борди. У кишини курашга баковул қилиб қўйишди. От жилови менда қолди. Уни миниб, у ёқ-бу ёқни томоша қилиб юрган эдим, бир жойда тарвуз тилимлаб сотилаётганини кўриб қолдим. Шунда онам эсимга тушди. Бир тилимини сотиб олиб, уй томонга от чоптирдим. Шундан кейин онам бутунлай тузалиб кетди. Ўшандан буён унинг бирор марта қаттиқ бетоб бўлганини эслай олмайман...

Онамнинг қоқ суяк елкаларини уқаларканман, бир вақтлар бу елкалар арқонда мола тортганини кўз олдимга келтирдим. Уруш охирлаб қолган йиллар эди. Раисимиз Карим чўлоқ эрталаб от устидан мўралаб:

— Иқболбойвучча, — деди онамга, — бу йил қиш қаттиқ келадигандай. Болаларингизни олиб, тўқайдан емишга қамиш ўринг, аравада опкелтириб бераман.

Шу куниёқ онамиз бизни тўқайга эргаштириб борди. Чекимизга тушган жойларда қамиш баррагина бўлиб, устигаустак қалин ўсган экан. Тушга яқин раис бир айланиб келдида: «Уруғликларинг бўлса, қамишдан бўшаган жойга шоли, мош экдириб бераман», — деди. Қўш навбати бизга ўн кунлардан кейин келишини билгач, онам кутиб ўтиришини истамади. Ерни ўз кучимиз билан ағдариб чиқдик. Уч кун деганда тайёр бўлди. Сўнгра пол олдик. Сув қўйиб кўллатилганидан кейин катта бир ходанинг икки учидан арқон боғлаб, бир томонидан онам, иккинчи томонидан акам судрайдиган бўлишди. Опам билан икковимиз эса мола устига чиқиб олдик. Ерга мола босилаётганда устига ўтириш бирам кўнгилли бўлар экан. Гоҳ онам, гоҳ акам мўнкиб кетиб, лойга юзтубан тушардилар. Шундай пайтларда опам иккимиз ҳам гоҳ олдинга, гоҳ орқага қулаб тушардик. Мана, шундай машаққатлар билан шолини ундириб олгандик...

Онамнинг ёнида анча қолиб кетдим. Бир куни туш кўрибман. Ҳовлимиздаги қуюндан шикастланган чинор қайтадан барглаб кетганмиш. Эрталаб кўнглим равшан тортиб уйғондим. Шу пайт ўғилчам кўчадан «Эна!» деб кириб келди.

— Жоним! — деди онам ётган жойида хиёл жилмайиб.

— Мен сизга байрам келтирдим! — Ўғилчам шундай деб қўлидаги уч-тўртта бойчечакни кўз-кўз қилиб, силкита бошлади.

— Энасига байрам келтирган қўлгинангдан айланай! — деди онам неварасини суйиб. Сўнгра ўғилчам берган гулларни ҳидлай-ҳидлай менга қараб деди:

— Насиб бўлса, тузалиб кетганимдан кейин мени бир Термиз отага олиб боринглар. Ўша раҳмдил бўри босган изларни бир зиёрат қилайин.

Қулоғимга қирқ беш йил муқаддам онамнинг бўрига ёлворган овози акс-садо бергандай бўлди: «Бўрижон, Бўрижон, аҳволимни тушун...»

Холмўмин ХУДОЙҚУЛОВ.

ХУШХАБАРЛАР

Гулистон аҳолиси бу ердаги нон заводининг янги маҳсулоти— хилма-хил ширмой нонларни муносиб баҳолади. Қандолат цехининг реконструкция қилинганлиги, ундаги ускуналарнинг такомиллаштирилганлиги новвойларга ўз маҳсулотлари турини кенгайтириш имконини берди. Янги йил байрамига яқин сотувда қора ундан тайёрланган янги нав нонлар, «Француз» батонлари, «Қуш сути» ва «Қизил бодрезак» тортлари пайдо бўлади. Қанд касалига чалинган беморлар учун мўлжалланган маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳам ўзлаштирилмоқда.

* * *

Ховос тегирмон комбинатида ишлаб чиқариш такомиллаштирила бошланди. Бу ерда донни қайта ишлашни деярли уч баравар ошириш — бир кеча-кундузда янчиладиган дон ҳажмини 35 тоннадан 100 тоннага етказиш имконини берадиган ускуналар ўрнатилмоқда. Улар ишга туширилгач Сирдарё вилоятига бошқа минтақалардан ун олиб келишга ҳожат қолмайди.

СПОРТ АХБОРОТИ

ОҒИР АТЛЕТИКА

Будапештда жаҳон биринчилиги ниҳоясига етди. Мамлакатимиз вакиллари айниқса мусобақанинг сўнгги икки куни ўзларини кўрсатдилар. Натижада улар команда ҳисобида биринчи ўринни банд этдилар. Ҳаммаси бўлиб 12 та олтин, 10 та кумуш ва 4 та бронза медаллари қўлга киритилди. Болгарияликлар команда ҳисобида иккинчи ўринни эгалладилар.

100 килограммгача вазнда руминиялик Нику Влад (қўшкурашда) зафар кучди. Бунда у 412,5 килограмм натижа кўрсатди. Фарғоналик Игорь Содиқов (400) ҳурмат шоҳсупасининг иккинчи поғонасига кўтарилди. Мамлакатимизнинг яна бир вакили — Сергей Копитов учинчи бўлди. Игорь Содиқов силтаб ва даст кўтаришда олтин ҳамда бронза медалларини қўлга киритди.

Андижонлик Муҳаммадёров ҳам ўзига билдирилган ишончни оқлади. 110 килограммгача вазнда қатнашган Ноил қўшкурашда кумуш медаль билан тақдирланди. Ўзбекистонлик паҳлавон даст ва силтаб кўтаришда кумуш, бронза медалларига сазовор бўлди. Бу вазнда болгариялик Стефан Ботев (қўшкурашда) зафар қучиб, ғолиблик шоҳсупасидан жой олди.

110 килограммдан зиёд вазнда Л. Тараненкога тенг келадиган рақиб топилмади. У қўшкурашда 450 килограмм натижа кўрсатди. Унинг командадоши А. Акоев иккинчи, чехословакиялик И. Зубрицкий учинчи ўринларни эгалладилар.

ШАХМАТ

Илгари хабар берганимиздек, Белградда Бутунжаҳон шахмат олимпиадаси бошланди. Мамлакатимизнинг эркаклар ва аёллар терма командалари илк турда муваффақиятли қатнашдилар. Шахматчиларимиз Германия командасини 3,5:0,5 ҳисобида енгдилар. Аёлларимиз эса аргентиналиклардан устун (2:1) келдилар.

Биринчи турда Василий Иванчук Уве Бенчшни, Леонид Юдасин Ханс-Ульрих Грюнбергни, Евгений Бареев Лутц Эспигни мағлубиятга учратди. Александр Белявский ва Рай Тишберек партияси дуранг бўлди.

Йигитларимиз иккинчи турда Шотландия командаси билан учрашиб, 3:1 ҳисобида ғалаба қозондилар. Мамлакатимизнинг аёллар командаси эса албанияликларни доғда қолдирдилар—3:0.

ШАШКА

Мариуполда мамлакат биринчилигининг ҳал қилувчи учрашувлари давом этмоқда. Навбатдаги икки турдан сўнг пешқадам ўзгарди. Ўн тўрт имкониятдан 9 очко тўплаган самарқандлик гроссмейстер М. Фозилов карвонбошиликни қўлга киритди. Иккинчи ва учинчи ўринларни эгаллаб турган М. Амриллоев ва И. Доска, Ю. Королев ҳисобида 8,5 тадан очко бор.

ВОЛЕЙБОЛ

Токиода тўрт команда ўртасида халқаро мусобақа ўтказилаяпти. Мамлакатимиз терма командаси навбатдаги учрашувда Куба волейболчиларини 3:1 ҳисобида мағлубиятга учратди. Жаҳон чемпионлари — Италия спортчилари эса японияликларни енгишди — 3:1.

Уч турдан сўнг 6 очко тўплаган италияликлар олдинда боришаяпти. СССР терма командаси ҳисобида 5 очко бор.

ХОККЕЙ

Мамлакат биринчилигида (олий поғона) навбатдаги учрашувлар бўлиб ўтди. Пойтахтнинг МАСК хоккейчилари Ленинграднинг АСК командасини 8:3 ҳисобида мағлубиятга учратишди. «Этил» (Қозон) — «Динамо» (Рига) матчида жанговар дуранг (4:4) қайд этилди.

Бошқа учрашувлар натижаси: «Трактор» (Челябинск) — «Крилья Советов» (Москва) — 2:3, «Автомобилист» (Свердловск) — «Сокол» (Киев)—4:3, «Торпедо» (Усть-Каменогорск) — «Динамо» (Минск) — 3:1.

Биринчиликда ҳамон Москва динамочилари якка пешқадамлик қилишаяпти. Улар ҳисобдиа 37 очко бор. Иккинчи ва учинчи ўринларни «Крилья Советов» ҳамда «Спартак» командалари эгаллаб туришибди.

Муҳаррир вазифасини бажарувчи Н. ЁҚУБОВ.

Ойнаи жаҳонда

22 НОЯБРЬ, ПАЙШАНБА

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 Ўзбекистон халқлари тарихи. Ўзбекистон Улуғ Ватан уруши йилларида.
12.00 «Қарғавой», «Нарзанлар водийси». Телефильмлар.
12.30 Ўзбекистон халқлари тарихи. Ўзбекистон Улуғ Ватан уруши йилларида (рус тилида).

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Ёшлик оқшоми».
18.55 «Алифбо сабоқлари...»
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Ўзбекистон ССЖ Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади.
20.00 «Мувозанат».
20.30 «Ахборот».
20.50 Дилрабо концерт.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Оила сирлари». Бадиий фильм («Тожикфильм»).
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Обуна-91».
20.05 «Сепсиз қиз». Бадиий фильм («Мосфильм»).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Базморо». Савринисо Курбонова ва Сафрон Егорова.
22.40 «Менинг тақдирим». Телевизион бадиий фильм. 3-серия (рус тилида).

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Сеними, шошмай тур!». Мультфильм. 1, 2, 3-сонлари.
9.35 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 9-серия.
10.40 Дўстлик меридианлари. Совет греклари маданияти ва санъатининг I Бутуниттифоқ фестивали.
11.40 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
12.40 Климовск шаҳар «Веснянка» ансамблининг чиқиши.
12.50 Коллаж.
13.00 «Время».
13.40 Хоккей. ССЖИ чемпионати. МАСК —«Динамо» (Рига). 2 ва 3-даврлар.

* * *

16.15 Болалар учун фильм. «Бенно билан содир бўлган воқеалар». 2-серия.
17.15 «Тўфонлар пайти». Балиқ овлаш саноати муаммолари ҳақида.
18.15 «Мовий Дунай-90».
19.00 «Время».
19.30 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
20.15 «Космонавт Волковнинг ердаги сўқмоқлари». Ҳужжатли фильм.
20.25 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 9-серия.
21.30 «Время».
22.00 «Севги ва айрилиқ». Қадимий ва замонавий романслар.
22.45 «Степан Эрьзанинг уч орзуси».
23.30 «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15, 10.25 «Табиат сирлари». Илмий-оммабоп альманах.
9.35, 10.45 Табиатшунослик. 4-синф. Ер хазиналари.
9.55 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Биология. 8-синф. Балиқларнинг кўпайиши ва ривожланиши.
12.00 Илмий-оммабоп фильм.

*

13.00 «Синган трест». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
14.05 Ритмик гимнастика.

* * *

17.30 «Қорабайир изидан». Телевизион бадиий фильм (Шимолий Осетия телевидение студияси).
18.45 Халқ куйлари.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 В. Моцарт. 15-симфония.
19.45 Коллаж.
19.50 Долзарб интервью.
20.00 Ритмик гимнастика.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Солдат ва жодугар». 3-қисм.
20.45 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Сенинг покиза номинг». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Олмаота).
21.15 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Тавба-тазарру». Куйбишев шаҳридан кўрсатилади.
21.45 С. Беликов куйлайди.
22.00 ССЖИ Олий Кенгашининг сессиясида.

* * *

24.00 Хоккей. ССЖИ чемпионати. «Крилья Советов» — «Сокол».

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1270.
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12